

Junius 18.

SZERKESZTŐ
Ejelli tele
KIADÓHIVA
Str. 1. Di. Ramaseter F
ELŐFIZETI
Egész éjszta 2. Ilc. 8.
Egész évre
Negyed
Egy hó

X évfolyam • 135. szám

1929 Junius 19 Szerda
• 5689 év Sziván 11 •

felgyelmű
zusabb film
on Chanoy.
gvárosainak
Helyárak:

atiné, 15 és
kutyaó!

za udvarán

és Raff ka-
szárazon, 7
egy szen-

Riff és Raff
szárazon,
ivül egy 2

el Riff és
zen és szá.
Azonkívül
ós vigjáték

A gyáva
on idei slá-
tó kacagás
n: A gyáva

ÉSEK
vastagabb
etés 50 lej.
drezmény.
18. jelleg
rtó bátyog
lja 250 lej.

m
met,
r-
am meg-
az eset-
éseket
olcsó
zelettel
muel
radea.

sztanoncsak
egy jó ház-
fiu koszt és
Alexander
Goldschmid.
senanger 5.

ilónbejárati
szobát,
használat-
rosban" jel-
adóba.

0000

at"-ben

ként.
IMRE.
n küld

osztó

JKKELET

ZSIDÓPOLITIKAINAPILAP

Kolozsváron hirdetések a

Rudolf Mosse S. A.
Str. Rog. Maria No. 35. Tel. 4-13

és a

LLOYD EXPRESS
Str. Golu No. 20. Telefon 14-55

hirdetési irodák vesznek fel

Mikor beszélünk Kisenevvel?

A posta vezérigazgatósága büszkén és boldogan jelenti, hogy Románia és Németország között a telefonforgalom tökéletessé, teljessé és permanenssé vált. Múltán már az elmúlt héten sikerrel beszélt a bukaresti posta Berlinnel, Nürnberggel, Drezdával és Münchennel, vasárnap éjjel a főváros telefonközpontjának vezetője abban a kétségkívül kellemes elmenyben reszesült, hogy Bádennel, Gleiwitz-zal, Frankfurttal, Breszlauval és Hamburggal diskurált. E kétségkívül jóleső jelentés mögött mégis enyhe boru húzódik meg. Felemelő érzés, hogy a kolozsvári polgár, ha penze van rá, most már Németország akármelyik vidéki városával telefonon tudja elintézni üzleti vagy magánügyeit, de mi lesz Bukaresttel, vagy pláne Jasival, Csernovitzsal, Galaccal, Konstancával és Kisenevvel?

Hő tisztelettel a külföldi telefonkapcsolatok megteremtése körüli érdemekkel szemben meg kell kérdeznünk a posta vezérigazgatóságát, mikor fogja már azt jelenteni, hogy Romániában az interurban-telefonforgalom legalább olyan tökéletessé, teljessé és permanenssé vált, mint Bukarest és a németországi városok között? Mert szép dolog az, ha a kolozsvári kereskedő például Nürnberggel beszélni tud, de azt hiszik, sokkal fontosabb volna számára, ha Bukaresttel tudna zavartalan telefonkapcsolatot kapni. De Bukaresttel jólrosszul mégis tud telefonon beszélni Kolozsvár, viszont legmeresebb álmaiban sem gondolt még arra senkisé, hogy Kolozsvárról mondjuk Jasival, Galaccal, Konstancával, vagy pláne Csernovitzsal és Kisenevvel kapjon, szükség esetén, telefonösszeköttetést. Holott azt hiszik, hogy az ipari és kereskedelmi élet kívánásai sokkal inkább nyernének kielégítést, ha a romániai nagyvárosokat hozná egymáshoz közelebb egy konszolidált és jólműködő telefonhálózat mint nekünk bizony kuriózum számba menő németországi kis provinciális centrumokat.

Amit a posta vezérigazgatósága eddig tett, az a presztízsnak és a renoménak szólott. Jó és szükséges dolog az, hogy az ország tiz esztendő után végre belekapcsolódjék a nemzetközi telefonhálózatba, amivel egy csapásra megszűnik az ország isten háta mögötti jellege. Most aztán, hogy sikeresen elég lett téve a presztízskérdésnek, a legfőbb ideje, hogy végre számszálalékosan érvényesüljenek a gyakorlati és a racionális szempontok is s a jóleső dekórum mellett a legégetőbb szükségleteket is kielégítsék.

A posta a készülő reorganizációja során a legfőbb figyelmet a telefonszolgálat európai nivóra való emelésére kell fordítsa, mert a ma technikai lehetőségek mellett a telefon az, amely a legnagyobb egyszerűbb szolgálatokat tudja nyújtani nemcsak a kereskedőknek, de a magánembernek is. A költségvetésből tekintélyes summát hasított ki a kormány a posta és a vasut reorganizálására és így semmi akadályja nincsen annak, hogy a reorganizáció gyakorlati keresztülvitele a lehető legrövidebb időn belül meg is kezdődjék.

Mostanában, a rekordok és bravurok korszakában, el vagyunk fásulva a nagy

teljesítményekkel szemben. Nem dobbart meg különösebben senkinek a szíve, ha hallja, hogy újra keresztül-kasul repülték az óceán, hogy megjavították a gyorsrepülést, vagy a távrepülés világrekordját, a különböző gyorsasági rekordok igazán nem okoznak nagyobb

emóciókat. Nem leszünk túlságosan meghatva attól sem, ha történetesen hírül vesszük, hogy Bukarestnek sikerült Hollywooddal telefonon beszélgetni. Ahhoz, hogy az idegszálaunk újra megremegjenek, ahhoz, hogy a szívünk gyorsabban verjen és az eredménynek jól

eső érzése bizsergesse meg testünket, valami sokkal nagyobb teljesítmény kell. Igazán meghatva csak akkor leszünk, ha a posta vezérigazgatósága jelenteni fogja, hogy ime, csodák-csodája, Kolozsvár és Kisenev között lezajlott az első telefonbeszélgetés.

Macdonald kisebbségi cikkére olasz, lengyel és kisantant politikai körökben óriási nyugtalanság támadt

Eredménnyel biztatnak Macdonald és Dawes tárgyalásai. Japán is csatlakozik a tengeri leszereléshez. Macdonald csütörtökön Párisban tárgyal

London, június 18. A Daily Telegraph közli a Sunday Times szerkesztőségének nyilatkozatát, mely szerint a szerkesztőség megállapítja, hogy Macdonald miniszterelnök cikkét a kisebbségi kérdéssel még múlt hét szerdáján kapta meg egyik hírszolgálati irodától. Macdonald cikke egyébként európa-szerte nagy feltűnést keltett. Az olasz nagykövetség elküldte a cikket a külügyminisztériumnak s hasonlóképpen cselekedett a londoni lengyel követ is.

Londoni román és lengyel körökben azt állítják, hogy az érkezett információk szerint Jugoszláviában és Romániában a cikk nyomán kétségtelennek látják, hogy az új angol kormány nem akar az előbbihez hasonló megértést tanusítani a kisebbségi szerződések betartására kötelezett államokkal szemben.

Azt tartják, hogy a kérdés felvetésére a pillanat nem volt alkalmas, mert a madridi tárgyalások s tekintetben éppen csak hogy lezárultak és Genében ősszel úgy is folytatni fogják a kérdés megvitatását, ahol alkalma nyílik a kormányoknak a kérdésben eddig ki nem fejtett álláspontjukat kifejezésre juttatniok.

London, június 18. A skóciai Forbesben Macdonald és Dawes amerikai nagykövet között megindult tengeri leszerelésre vonatkozó tárgyalások komoly eredményekkel kecsegtetnek.

A lapok méltatják a tárgyalások jelentőségét s kiemelik, hogy a meg egyezéshez Japán is kifejezte csatlakozását szándékát.

Berlin, június 18. Tókiói jelentés szerint Chanaka japán miniszterelnök kijelentette, hogy

Japán a maga részéről örömmel üdvözlölné Anglia és Amerika tengeri leszerelésre vonatkozó egyezményét.

melyet Japán a maga részéről is minden igyekezetével igyekszik segíteni s annak létrejötte után felajánlja az egyezményhez csatlakozását.

Páris, június 18. A minisztertanács elvben hozzájárult a jóvátételi Young-tervezet elfogadásához.

Politikai körökben nagy érdeklődéssel várják Stresemann érkezését, aki csütörtökön, érkezése után rögtön érintkezésbe lép Poincaréval és Brianddal.

Külön érdekessége a csütörtöki napnak

hogy Macdonald és Jaspar belga miniszterelnök is a francia fővárosban lesznek e napon

s jólinformált helyen most azt a valószínűnek látszó kombinációt hozták

Herriot szerint Franciaország nem sok jót várhat Macdonaldéktól

Eduárd Herriot, Franciaország volt miniszterelnöke, a Macdonald-kabinet kinevezése alkalmával a következő érdekes cikket írja a párisi radikálisok és angol barátai, Macdonald viszonyáról.

1924-ben abban a megkülönböztetett tiszteletben részesültem, hogy együtt dolgozhattam Ramsay Macdonalddal. Sohasem fogom elfelejteni azt a lekötöző és szívélyes fogadtatást, amelyben chequerki birtokán fogadtott. Ejszakákon át vitattunk meg különböző politikai problémákat és mindig úgy vettem észre, hogy lojálisan viseltetik az én álláspontommal szemben. Örökéletemben nemcsak a Külügyi Hivatalban való találkozásainkra fogok gondolni, ahol közös munkánk eredményeit fixirozták le, hanem gondolni fogok azokra az összejövetelekre, a Downing-street kicsiny szobájában, ahol türelmesen bogoztuk ki az összekuszált problémák csomóit. Kellog is jelen volt ezeken a találkozókon és baráti jószággal igyekezett megteremteni országaink között a szívélyes viszonyt. En hű maradok ehhez a multhoz és Ramsay Macdonald iránt mélységes és tartós ragaszkodást érzek. Biztos vagyok azonban afelől, hogy a munkaspárt győztes vezére haragudna rám, ha figyelmen kívül hagynám azokat az érdemeket, amiket Sir Austen Chamberlain szerzett. Ugy érzem, hogy most, a mikor a külügyminiszter elhagyta hivatalát, ki kell fejeznem előtte is legőszintébb nagyrabecsülésemet.

A munkaspárt külpolitikai programja

A legnagyobb körültekintéssel kell megközelítenünk azt a fejlődést, amelyet Angolország jövőbeli politikája ígér. Még nem tudjuk, hogy Macdonald kabinetje milyen támogatásra számíthat az angol parlamentben. A francia demokrátiákat minden oldalról ostromolják a kérdéssel: „Milyen hatással lesz az angol munkaspárt győzelme az európai politikára?”

forgalomba, hogy a négy ország kormányfői már most összeülnek együtt tes előzetes konferenciára s megbeszéljük a külügyminiszterek összehívandó konferenciájának időpontját s előkészítjük annak anyagát.

Erre ez a feleletem:

A Labour Party a választások során kiemelte, hogy mindenképp a munka nélküliségre fogja irányítani figyelmét, egy olyan problémára, amit Angliának és Franciaországnak gyorsan meg kell oldani. A külpolitika tekintetében a munkaspárt vádakat emelt a konzervatív kormány ellen. Azzal vádolta az előző kormányt, hogy uralma alatt Anglia internacionális helyzete rosszabbodott és utalt a Macdonald-kabinet 1924-es törekvéseire. Ezek a törekvések arra irányultak, hogy a széjjeldarabolt Európát ismét egyesítsék. A párt különböző felhívásaiban megígérte, hogy a leszerelés művét erőlyesen fogja folytatni, hogy támogatni fogja a nemzetközi munkaügyi hivatalt és a Népszövetséget és igyekezni fog alapot találni Európa népeinek nemcsak politikai, hanem gazdasági együttműködésére is. Igérték továbbá a választott bírósági rendszer kiépítését, igérték az Egyesült Államokkal való teljes békét, az általános tengeri leszerelés alapján és igérték végül az Oroszországgal való diplomáciai és kereskedelmi viszony helyreállítását.

Mire kell Franciaországnak számítani?

Ugyancsak a választások során Macdonald beszédeiben megemlítette, hogy 1924-ben, amikor kormányon volt, nem tudta kellőképpen kihasználni a párisi paktumot. Doncasterben a reparációs problémáról beszélt. Ebben a beszédben — ha jól emlékszem a „Times” tudósítására — Franciaországról azt mondta, hogy az előbbi angol kormányok a „tulzott nagytekűség kényelmes politikáját üzték”. J. H. Thomas, aki tagja a munkaügyi kabinetnek, Bassett-lawban olyan nyilatkozatokat tett, a miket kell, hogy megjegyezzünk magunknak. „Mi angolok — mondotta — Franciaországban bért fizettünk a lövészárkóért, amelyekben testvéreink vérüket ontották, csapataink minden felszerelését és szükségletét készpénzben kellett kifizetni. Franciaország és Itálie számára egy milliárdnyi köl-

csönt vettünk fel az Egyesült-Államoktól. Mialatt nekünk mindössze 32 milliót fizettek vissza, mi már 237 milliót törlesztettünk. Franciaországban nincsen munkanélküliség és ott az adók sem olyan nyomasztóak. Kimondjuk kerekén, hogy a mi véleményünk szerint az összes adósságokat el kell törölni! De ha nem törlik el, akkor mi nem vagyunk hajlandók eltérni, hogy John Bull egyedül viselje a terheket. „Philip Snowden viszont Hallban ismételte kifogásait a tartozásokról szóló megállapodások ellen. Nem mondotta ugyan, hogy ezeket a megállapodásokat törölni kell, de formálisan kijelentette, hogy abban az esetben, ha újból tárgyalás alá veszik a reparációk komplexumát, akkor a munkáspárt nem köti magát a balfouri jegyzékhez. Mindaddig, amíg érvényben van a megállapodás — tette hozzá — mi is ragaszkodunk hozzá”. Inwernessben, Birminghamban viszont Macdonald a konzervatívok vámpolitikáját támogatta és megígérte, hogy pártja abban az esetben, ha uralmon lesz, el fogja törölni a védővámokat, valamint a Mac Kenna-illetékeket.

Anglia talpraállítása nélkülözhetetlen Európa számára

Ha az ember alaposan végiggondolja azokat a kijelentéseket, amiket Angolország mai kormányon lévő férfiai tettek a választások előtt, akkor hozzávetőleg tiszta képet lehet látni a munkáspárt külpolitikájának irányvonalairól. Kézenfekvő, hogy a Macdonald-kabinet komoly ellentétet fog bukanni. Munkássága súlypontját a belpolitikára kell majd helyezni, mert elsősorban a munkások nyomorán kell enyhíteni. Remélhető, hogy a Labour Party meg fogja találni ennek a súlyos bajnak a gyógyszerét és ez nagyon is kívánatos, mert Angolország egészsége nélkülözhetetlen egész Európa gyógyulása szempontjából. Macdonald helyre fogja állítani hazája és Oroszország között a diplomáciai viszonyt és úgy vélem, hogy nem fog illúziókat csinálni magának ebből az esetből. En már magam megtettem ilyen lépést. Az orosz kommunisták természetesen segítségére sietnek majd az angol konzervatívoknak a munkáspárt elleni harcában, épúgy, mint ahogy Franciaországban is minden reakciót segítettek a demokráta elemekkel való küzdelemben. A munkáspárt kormányja valószínűleg támogatni fogja a német szocialdemokráciát abban a követelésében, hogy a rajnai megszállást a megállapodott idő előtt is szüntessék meg. Franciaország demokráta pártja mindezenre támogatni fogja angol barátai törekvéseit számos téren a leglelkesebb szimpátiával. En magam is ebben az esetben, ha Ramsay Macdonald helyreállítja Nagybritánia gazdasági egyensúlyát, beállók heroldjává és ki fogom harsogni, hogy egész Európának a béke és a szabadság minden barátjának nagy szolgálatot tett.

A VILÁGHIRŰ

Marcel Guerlain
illatszergyár
PARIS

közi, hogy semmi közössége nincs azokal a cégekkel, amelyek nevével visszaérve, cikkeiket neve alatt árusítják.

MINDEN EREDETI

Marcel Guerlain készítmény egy a vezérképviselő által aláírott és lebélyegzett az eredetiséget igazoló ellenőrző szelvényt tartalmaz. Csakis speciális szaktüzetekben kaphatók.

Horovitz Beer hiába keresi az igazát

A diákrombolások szerencsétlen áldozatának kálváriája

Bucuresti-Bukarest, június 18. Az Új Kelet tudósítójától. Horovitz Bär bácsi már 76 éves, nyolc gyermeknek az atyja és kerek négy hete kálváriás utat jár a fővárosban, lépcsőkön fel, lépcsőkön le, az egyik hivataltól a másikig a királyi palota és a belügyminisztérium között, a miniszterelnökség és a liberális pártklub között, a zsidó parlamenti klub és az Unionea evreilor között és... és minden dében fáradtan, megörnyedve érkezik meg a Grossmann-féle étterembe, ahol már mindenkinek elpanaszolta keserves nagy baját.

Horovitz bácsinak kiütik a szemét

Amikor a templomrombolások voltak, 1927 december 9-én, Horovitz bácsi éppen a kolozsvári Mikos Kelemen-uccai zsinagógában tartózkodott és néhány jó ismerősének a midrásból idézett, Hirtelen üvöltés, zaj, rombolás zaja hallatszott és a következő pillanatban a templom ajtaján dörömböltek. Mene-kült, ki merre tudott, csak Horovitz bácsi maradt, a szentírás mellett. De nem sokáig, mert néhány másodpernyi fészegetés után betörték a templom főajtóját (a délutáni imára a hátsó ajtón jöttek be a hívek) és néhány tányersapkás fiatal ember rávetette magát a magával tehetetlen, védelem 76 éves emberre.

Néhány percig tartott az embertelen pusztítás, azután a vad horda tovább vonult. Csak szegény Horovitz bácsi maradt a frigszékelyen előtt, hatalmas vértócsában, halkán, szinte élettelenül nyöszörögve. A balszeme kifolyt, összes fogait kiverték, koponyáján és egész testén borzalmas ütések nyomai látszóttak. Később a kórházban állapították meg, hogy a szerencsétlen öreg embernek négy bordáját és jobbkarját is eltörték.

Keresztül-kasul a hivatalokon

Amikor összeírták a károkat, Horovitz bácsinak is kiutaltak kezelési díj, fájdalomdíj és kártérítés fejében 1 millió 600 ezer lejt. Nagyváradon is megverték egy angol kapitányt, talán az egyik fülét tépték le. Ez többet kapott, mint Horovitz Bär.

De hiszen Horovitz bácsi semmit sem kapott. Amikor borzalmas sebeit kiheverte, hetekig járt a pénze után, volt Ducánál, volt Fildermannál, mindenkinél, akitől remélt valamit. Végül is elment Mária királynőhöz. És a királynő fogadta audiencián. Az öreg előadta, hogy mi történt december 10-én délután, azon a rettenets délutánon. A királynőnek könnyekkel teltek meg a szemei és megborzadva suga:

— Ó szegény öreg, szegény öregember.

És a királynő levelet adott át az öregnek, amelyben felszólította Duca minisztert, hogy minden lehető kövessen el Horovitz bácsi érdekében. A pénz kiutalása tovább késelt. És egy szép napon a liberálisok megbuktak. Amikor Horovitz bácsi ismét érdeklődött iratai után, a királynő levele után, kisült, hogy minden aktája eltűnt.

Megint előlről

A szerencsétlen ember előlről kezdte ismét a kálváriát. Járt Vajda belügyminiszternél, járt Maniu miniszternél. Ismét elrendelték, hogy aktáit állítsák össze. De az iratok ismét eltűntek. Horovitz bácsi újra elment Mária királynőhöz és a királynő újra adott neki egy levelet, ezúttal Vajda-Voevod belügyminiszterhez címezve. És ezzel a levéllel szegény Horovitz bácsi három hete járja a miniszteriumok lépcsőit. A belügyminiszter nem fogadja, de még a kabinetfőnök sem, de még az ajtónálló sem áll vele szóba. Amikor már messziről látja, kiáltja fel: „Ma sincs itt a miniszter ur”. Szegény Horovitz bácsi ma sirva pa-

naszkodott nekem: — „Hát én nem vagyok ember, amiért nem vagyok szép, finom ruhába öltözve? De hiszen a daróruhás embereket is beengedik és mindenkit beengednek, csak engem nem. Pedig itt van a zsebemben a királyné levele”. És elővaszi ismét az öszszegyűrtöt és a sok fogdosástól piszkos borítékot és mutatja. — Hát a királynő parancsa sem számít itten?

Igy panaszkodik szegény Horovitz Bär, akinek az egyik szeme kifolyt, a fogait mind kiverték, négy oldalbordáját és a karját eltörték.

Tegnapelőtt már nem tudta szegény, mit csináljon, elment ismét Ducához, a volt belügyminiszterhez, Duca fogadta és ezt mondta neki:

— Hát ezek ellopták a pénzt.

Mi történt az aktákkal?

A pénz jár Horovitz bácsinak, a pénz egyszer már ki volt utalva neki. Nem tudjuk, vajjon a kormányváltozások miatt-e el a nagy zürzavarban. És emellett szól az is, hogy valaki gondoskodott az akták eltüntetéséről — vagy azóta tűnt el a pénz. Mindenesetre értelmetlen előtünk, hogy az újra elkészített aktákat sem találják.

Ugy értesültünk, hogy a többi 927-es károk aktái is eltűntek. Vajjon nem-e azok tűntek el az aktákat és vajjon nem-e azok gondoskodnak az időközben beérkező akták eltüntetéséről, akik a kártalanítási összegeket a kormányváltozás nagy zürzavarában saját zsebükhöz utalták?

Hátszegi Ernő.

A cionista kongresszusi delegátusválasztások előkészítése

A Központi Választási Bizottság újabb határozatai

Már csak tíz nap választ el a kongresszusi delegátusok választási napjától és erre való tekintettel ismételtelen fel kell hívunk az illetékes cionista körök figyelmét több fontos tényezőre, amelynek elhanyagolása az egész választást veszélyeztetheti. Mindenekelőtt arra kell utalnunk, hogy

a helyi választási bizottságok megalakítására kitűzött határidő június 20-án, holnap jár le.

Azok a helyi csoportok, illetve választási helyek, ahonnan legkésőbb június 25-én este 6 óráig nem érkeznek be a Központi Választási Bizottsághoz a helyi választási bizottság megalakulásáról szóló jegyzőkönyvek, nem vehetnek részt a delegátusválasztáson, vagyis a KVB az esetleg beérkező választási eredményt meg fogja semmisíteni.

Hasonlóképpen nem vehetnek részt a választásban azok a helységek sem, ahonnan legkésőbb június 25-én be nem érkeznek a Szövetséghez a teljes sékellezárolás.

Ezek a helyek, amelyek minden felszólítás ellenére sem számolták el még a sékelakció eredményét, az országgrészi konferenciára szóló választásokból is ki lesznek zárva. Felhívjuk az egyes cionista tényezőket, hogy ilyen helyeken maguk szorgalmazzák és intézzék el, hogy a sékelbiztos az elszámolást a kitűzött végső terminusig feltétlenül megejtse a Központtal, nehogy emiatt a sékelbiztosok jogaik gyakorlásától saját hibájukon kívül elessenek.

A helyi választási bizottságoknak kell gondoskodniuk arról, hogy a sékelbiztosok névsorát a helyi sékelbiztos idejében összeállítsa

és abból egy példányt legkésőbb június 28-ig a KVB-hoz beküldjön, míg egy másik példányt a választás napján a helyi választási bizottságnak kell rendelkezésére álljon a leadott szavazatok jogosultságának ellenőrzésére, mert csakis az a sékelbiztos adhatja le szavazatát, akinek a neve a választói névből szerepel. Ebbe

a névjegyzékbe csak azok a sékelbiztosok vehetők fel, akiknek sékelével a sékelbiztos június 25-ig elszámolt.

A jelölolisták tekintetében a KVB úgy döntött, hogy a nem Kolozsváron lakó sékelbiztosok által aláírt listákat az illetékes helyi csoport vezetésével kell hitelesíteni. A választási szabályzat által előírt száz aláírásnak ugyanis nem kell ugyanegy helyen lakó sékelbiztosoktól származnia és nem okvetlenül szükséges, hogy az összes aláírások ugyanazon a lapon szerepeljenek, viszont az aláírókra illetékes helyi csoporttal igazolni kell, hogy az aláírások valódiak.

Ugyanegy sékelbiztos több jelölésnél nem szerepelhet,

mert különben a KVB az összes listáról törölni fogja a többször előforduló nevet.

Féltreértések elkerülése végett a Zsidó Nemzeti Szövetség Központi Választási Bizottsága közli, hogy az általa szétküldött választási utasításokba a sokszorosítás során sajnálatos nyomáshibák csuszak be. Az utasításokban a lóbbi közleményekben szereplő és együttesül nem egyező dátumok és félremagyarázások hiányoznak a jelölési utasításokhoz mellékelte körlevél, valamint az Új Kelet június 12-iki számában megjelent hivatalos intézkedések az irványok.

A Zs. N. Sz. Központi Választási Bizottsága.

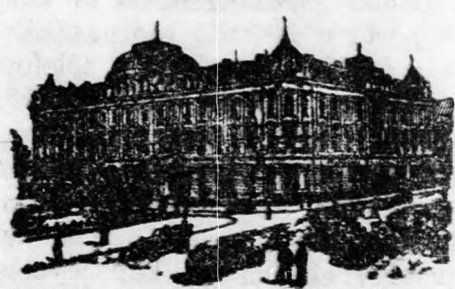
Kongresszeitung.

A Zürichben megtartandó XVI-ik cionista kongresszus ideje alatt újból meg fog jelenni a „Kongresszeitung”. A „Kongresszeitung” csak korlátozott példányszámban jelenik meg és Erdély részére összesen 100 példányban áll rendelkezésünkre. Mindenkinek sietnie kell tehát a „Kongresszeitung” megrendelésével, amelynek előfizetési díja 130 lej.

A kongresszus ideje alatt a következő kiadványok jelennek meg még: az Executiva, a Keren Hajesszód és a Keren Kajemet Lójszraél jelentései, valamint a kongresszus gyorsírói jegyzőkönyve. Ezeknek a kiadványoknak az ára, a „Kongresszeitung”-gal együtt 525 lej.

Az összes kongresszusi kiadványokat kérjük a Keren Kajemet Lójszraél utján (Cluj, Str. Baron L. Pop 10.) megrendelni.

Grand-Hotel BUCURESTI

A legmodernebb kényelemmel felszerelve. — Fördőszobák, gőzfűtés, lift, telefonok, rádiószalon, olvasóterem és fodrászműhely. Bár-Buffer.

Rendkívül leszállított szobák!

A német irodával gazdagod margueizmus.

Az Im Westenkörül a német fele kezdődött. A vit német írók, a vesznék részt: Zweng, Gerhardt, Krieg című híre írója Azt próbá margue könyvén háborúellenesé, mantika? Román szágion ez a kére ketne, a vélemé kelt: az Im West ellenes regény. a más a helyzet; a nem erény, hanem kvalitás nem fa nálunk még a k pacifista nevet, uchez megszerez ahol legtöbb a h nagy rubrika a. Az első hetekben jelent es Remar gueizmus, a né balról — egyfor lenes hitvallás.

aztán elkezdtek vérszedelmes pur mankóin halkán dalról, ahol leg iradalom politik sok nehezek volt példányban áras hívó hiteket és magával. A töm ellen egészen ny fellépni, amikor már beakonyult bühnében mond Remargue köny regény, hanem ganda”. A vakm cslodortja a felh beszéd, -jajdulat támadás egy oly ből a vak is kid ellen szól. Soluta a vádat és ko hozott ki a rém.

— Az Im W háborúellenes re bühében — han Ebz nem felülte moly, véresen k keltökedik a vá lentést, amit az adott ki. Ebbé van szó, hogy egy Rémargue kal előlvastatták az volt, hogy n őszintén mondan tudjake mi volt 90 százaléka ily könyv, flyeneket ilyen kalandokat felciszít el, hog egyik átélte, át másik a fiatalak Énnék a második tuc könyvből a romantika, kalar Remargue öntud „megszéptéttje” „lelki” problémá egészen más: sz mondom és hírd ten nichts Neue gény, hanem a tot háborus pr Solutus allen dalom minden t csak a kimondo

— Az Im W háborúellenes re bühében — han Ebz nem felülte moly, véresen k keltökedik a vá lentést, amit az adott ki. Ebbé van szó, hogy egy Rémargue kal előlvastatták az volt, hogy n őszintén mondan tudjake mi volt 90 százaléka ily könyv, flyeneket ilyen kalandokat felciszít el, hog egyik átélte, át másik a fiatalak Énnék a második tuc könyvből a romantika, kalar Remargue öntud „megszéptéttje” „lelki” problémá egészen más: sz mondom és hírd ten nichts Neue gény, hanem a tot háborus pr Solutus allen dalom minden t csak a kimondo

— Az Im W háborúellenes re bühében — han Ebz nem felülte moly, véresen k keltökedik a vá lentést, amit az adott ki. Ebbé van szó, hogy egy Rémargue kal előlvastatták az volt, hogy n őszintén mondan tudjake mi volt 90 százaléka ily könyv, flyeneket ilyen kalandokat felciszít el, hog egyik átélte, át másik a fiatalak Énnék a második tuc könyvből a romantika, kalar Remargue öntud „megszéptéttje” „lelki” problémá egészen más: sz mondom és hírd ten nichts Neue gény, hanem a tot háborus pr Solutus allen dalom minden t csak a kimondo

— Az Im W háborúellenes re bühében — han Ebz nem felülte moly, véresen k keltökedik a vá lentést, amit az adott ki. Ebbé van szó, hogy egy Rémargue kal előlvastatták az volt, hogy n őszintén mondan tudjake mi volt 90 százaléka ily könyv, flyeneket ilyen kalandokat felciszít el, hog egyik átélte, át másik a fiatalak Énnék a második tuc könyvből a romantika, kalar Remargue öntud „megszéptéttje” „lelki” problémá egészen más: sz mondom és hírd ten nichts Neue gény, hanem a tot háborus pr Solutus allen dalom minden t csak a kimondo

— Az Im W háborúellenes re bühében — han Ebz nem felülte moly, véresen k keltökedik a vá lentést, amit az adott ki. Ebbé van szó, hogy egy Rémargue kal előlvastatták az volt, hogy n őszintén mondan tudjake mi volt 90 százaléka ily könyv, flyeneket ilyen kalandokat felciszít el, hog egyik átélte, át másik a fiatalak Énnék a második tuc könyvből a romantika, kalar Remargue öntud „megszéptéttje” „lelki” problémá egészen más: sz mondom és hírd ten nichts Neue gény, hanem a tot háborus pr Solutus allen dalom minden t csak a kimondo

— Az Im W háborúellenes re bühében — han Ebz nem felülte moly, véresen k keltökedik a vá lentést, amit az adott ki. Ebbé van szó, hogy egy Rémargue kal előlvastatták az volt, hogy n őszintén mondan tudjake mi volt 90 százaléka ily könyv, flyeneket ilyen kalandokat felciszít el, hog egyik átélte, át másik a fiatalak Énnék a második tuc könyvből a romantika, kalar Remargue öntud „megszéptéttje” „lelki” problémá egészen más: sz mondom és hírd ten nichts Neue gény, hanem a tot háborus pr Solutus allen dalom minden t csak a kimondo

— Az Im W háborúellenes re bühében — han Ebz nem felülte moly, véresen k keltökedik a vá lentést, amit az adott ki. Ebbé van szó, hogy egy Rémargue kal előlvastatták az volt, hogy n őszintén mondan tudjake mi volt 90 százaléka ily könyv, flyeneket ilyen kalandokat felciszít el, hog egyik átélte, át másik a fiatalak Énnék a második tuc könyvből a romantika, kalar Remargue öntud „megszéptéttje” „lelki” problémá egészen más: sz mondom és hírd ten nichts Neue gény, hanem a tot háborus pr Solutus allen dalom minden t csak a kimondo

— Az Im W háborúellenes re bühében — han Ebz nem felülte moly, véresen k keltökedik a vá lentést, amit az adott ki. Ebbé van szó, hogy egy Rémargue kal előlvastatták az volt, hogy n őszintén mondan tudjake mi volt 90 százaléka ily könyv, flyeneket ilyen kalandokat felciszít el, hog egyik átélte, át másik a fiatalak Énnék a második tuc könyvből a romantika, kalar Remargue öntud „megszéptéttje” „lelki” problémá egészen más: sz mondom és hírd ten nichts Neue gény, hanem a tot háborus pr Solutus allen dalom minden t csak a kimondo

— Az Im W háborúellenes re bühében — han Ebz nem felülte moly, véresen k keltökedik a vá lentést, amit az adott ki. Ebbé van szó, hogy egy Rémargue kal előlvastatták az volt, hogy n őszintén mondan tudjake mi volt 90 százaléka ily könyv, flyeneket ilyen kalandokat felciszít el, hog egyik átélte, át másik a fiatalak Énnék a második tuc könyvből a romantika, kalar Remargue öntud „megszéptéttje” „lelki” problémá egészen más: sz mondom és hírd ten nichts Neue gény, hanem a tot háborus pr Solutus allen dalom minden t csak a kimondo

— Az Im W háborúellenes re bühében — han Ebz nem felülte moly, véresen k keltökedik a vá lentést, amit az adott ki. Ebbé van szó, hogy egy Rémargue kal előlvastatták az volt, hogy n őszintén mondan tudjake mi volt 90 százaléka ily könyv, flyeneket ilyen kalandokat felciszít el, hog egyik átélte, át másik a fiatalak Énnék a második tuc könyvből a romantika, kalar Remargue öntud „megszéptéttje” „lelki” problémá egészen más: sz mondom és hírd ten nichts Neue gény, hanem a tot háborus pr Solutus allen dalom minden t csak a kimondo

— Az Im W háborúellenes re bühében — han Ebz nem felülte moly, véresen k keltökedik a vá lentést, amit az adott ki. Ebbé van szó, hogy egy Rémargue kal előlvastatták az volt, hogy n őszintén mondan tudjake mi volt 90 százaléka ily könyv, flyeneket ilyen kalandokat felciszít el, hog egyik átélte, át másik a fiatalak Énnék a második tuc könyvből a romantika, kalar Remargue öntud „megszéptéttje” „lelki” problémá egészen más: sz mondom és hírd ten nichts Neue gény, hanem a tot háborus pr Solutus allen dalom minden t csak a kimondo

— Az Im W háborúellenes re bühében — han Ebz nem felülte moly, véresen k keltökedik a vá lentést, amit az adott ki. Ebbé van szó, hogy egy Rémargue kal előlvastatták az volt, hogy n őszintén mondan tudjake mi volt 90 százaléka ily könyv, flyeneket ilyen kalandokat felciszít el, hog egyik átélte, át másik a fiatalak Énnék a második tuc könyvből a romantika, kalar Remargue öntud „megszéptéttje” „lelki” problémá egészen más: sz mondom és hírd ten nichts Neue gény, hanem a tot háborus pr Solutus allen dalom minden t csak a kimondo

— Az Im W háborúellenes re bühében — han Ebz nem felülte moly, véresen k keltökedik a vá lentést, amit az adott ki. Ebbé van szó, hogy egy Rémargue kal előlvastatták az volt, hogy n őszintén mondan tudjake mi volt 90 százaléka ily könyv, flyeneket ilyen kalandokat felciszít el, hog egyik átélte, át másik a fiatalak Énnék a második tuc könyvből a romantika, kalar Remargue öntud „megszéptéttje” „lelki” problémá egészen más: sz mondom és hírd ten nichts Neue gény, hanem a tot háborus pr Solutus allen dalom minden t csak a kimondo

— Az Im W háborúellenes re bühében — han Ebz nem felülte moly, véresen k keltökedik a vá lentést, amit az adott ki. Ebbé van szó, hogy egy Rémargue kal előlvastatták az volt, hogy n őszintén mondan tudjake mi volt 90 százaléka ily könyv, flyeneket ilyen kalandokat felciszít el, hog egyik átélte, át másik a fiatalak Énnék a második tuc könyvből a romantika, kalar Remargue öntud „megszéptéttje” „lelki” problémá egészen más: sz mondom és hírd ten nichts Neue gény, hanem a tot háborus pr Solutus allen dalom minden t csak a kimondo

— Az Im W háborúellenes re bühében — han Ebz nem felülte moly, véresen k keltökedik a vá lentést, amit az adott ki. Ebbé van szó, hogy egy Rémargue kal előlvastatták az volt, hogy n őszintén mondan tudjake mi volt 90 százaléka ily könyv, flyeneket ilyen kalandokat felciszít el, hog egyik átélte, át másik a fiatalak Énnék a második tuc könyvből a romantika, kalar Remargue öntud „megszéptéttje” „lelki” problémá egészen más: sz mondom és hírd ten nichts Neue gény, hanem a tot háborus pr Solutus allen dalom minden t csak a kimondo

— Az Im W háborúellenes re bühében — han Ebz nem felülte moly, véresen k keltökedik a vá lentést, amit az adott ki. Ebbé van szó, hogy egy Rémargue kal előlvastatták az volt, hogy n őszintén mondan tudjake mi volt 90 százaléka ily könyv, flyeneket ilyen kalandokat felciszít el, hog egyik átélte, át másik a fiatalak Énnék a második tuc könyvből a romantika, kalar Remargue öntud „megszéptéttje” „lelki” problémá egészen más: sz mondom és hírd ten nichts Neue gény, hanem a tot háborus pr Solutus allen dalom minden t csak a kimondo

— Az Im W háborúellenes re bühében — han Ebz nem felülte moly, véresen k keltökedik a vá lentést, amit az adott ki. Ebbé van szó, hogy egy Rémargue kal előlvastatták az volt, hogy n őszintén mondan tudjake mi volt 90 százaléka ily könyv, flyeneket ilyen kalandokat felciszít el, hog egyik átélte, át másik a fiatalak Énnék a második tuc könyvből a romantika, kalar Remargue öntud „megszéptéttje” „lelki” problémá egészen más: sz mondom és hírd ten nichts Neue gény, hanem a tot háborus pr Solutus allen dalom minden t csak a kimondo

— Az Im W háborúellenes re bühében — han Ebz nem felülte moly, véresen k keltökedik a vá lentést, amit az adott ki. Ebbé van szó, hogy egy Rémargue kal előlvastatták az volt, hogy n őszintén mondan tudjake mi volt 90 százaléka ily könyv, flyeneket ilyen kalandokat felciszít el, hog egyik átélte, át másik a fiatalak Énnék a második tuc könyvből a romantika, kalar Remargue öntud „megszéptéttje” „lelki” problémá egészen más: sz mondom és hírd ten nichts Neue gény, hanem a tot háborus pr Solutus allen dalom minden t csak a kimondo

IRÓK ÉS IRÁSOK

Remarqueizmus
Romániában

A német irodalom szótára egy új szóval gazdagodott. Ez az új szó: a remarqueizmus.

Az Im Westen nichts Neues szerzője körül a német folyóiratokban parázs vita kezdődött. A vitában a legtekintélyesebb német írók, művészek és publicisták vesznek részt: Ernest Toller, Arnold Zweig, Gerhardt Pohl és Ludwig Renn, a Krieg című híres háborúellenes könyv írója. Azt próbálják eldönteni, hogy Remarque könyvének mi a szociális értéke: háborúellenes-e, vagy csak háború-romantika? Romániában, vagy Magyarországon ez a kérdés talán föl se merülhetne, a vélemény olyan pontosan kialakult: az Im Westen nichts Neues háborúellenes regény. Németországban azonban más a helyzet; a németeknél az alaposág nem erény, hanem kötelesség, a művészi kvalitás nem fascinatja úgy őket, mint nálunk még a komoly olvasókat is. A pacifista nevet, a béke érdemkeresztjét nehez megszerzeni abban az országban, ahol legtöbb a hadiözvegy, a hadiárva és nagy rubrika a hősi halottak rubrikája. Az első hetekben, amikor a könyv megjelent és Remarqueból nem lett remarqueizmus, a németek is — jobbról és balról — egyformán — mint a háborúellenes hitvallás biblijáját üdvözölték. De aztán elkezdtek gondolkodni (a gondolat veszedelmes purifikátor) és a kétségek maikóin halkán tiltakoztak arról az oldalról, ahol leginkább számbavevnek az irodalom politikai értékét. Az első lépések nehezek voltak, a könyv félmillió példányban árasztotta el Németországot, hívó hiteket és könnyű emlékeket sodort magával. A tömeghangulat, a tömegzés ellen egészen nyíltan csak akkor mertek fellépni, amikor a Remarque-dívatnak már beakonyult. Slutius a Die Weltbühnenben mondta ki először a vádat: Remarque könyve nem háborúellenes regény, hanem „pacifista háborúpropaganda”. A vakmerő kritikust valóságos elcsodorta a felháborodás: micsoda bolond beszéd, -jajdultak föl — milyen alaptalan támadás egy olyan könyv ellen, amelyből a vak is kiolashatja, hogy a háború ellen szól. Slutius azonban fenntartotta a vádat és komoly érveket és adatokat hozott ki a remarqueizmus ellen.

Az Im Westen nichts Neues nem háborúellenes regény — írta a Weltbühnenben — hanem háborúpropaganda. Ez nem felületes vád, ellenkezőleg: komoly, véresen komoly vélemény. Aki kételkedik a vádban, olvassa el azt a jelentést, amit az egyik berlini iskola adott ki. Ebben a jelentésben arról van szó, hogy az iskola csinált egy Remarque-próbát: a diákokkal elővástatták a könyvet. A feladata az volt, hogy minél egyszerűbben és tisztán mondjanak róla véleményt. S tudják-e mi volt az eredmény? A diákok 90 százaléka ilyeneket írt: nagyszerű könyv, ilyeneket szeretnék én is átélni, ilyen kalandokat és veszedelmeket. Ne felejtjük el, hogy két nemzedék él: az egyik átélte, átzenvedte a háborút, a másik a fiatalabb csak hírből ismeri. Ennek a második generációnak Remarque könyvéből a háború színes wildwest-romantika, kaland és „hősi veszedelem”. Remarque öntudatlanul vagy tudatosan „megszépségtette” a tömeggyilkoságot. „Jelki” problémának tüntette föl, holott egészen más: szociális probléma. Ezért mondom és hirdetem, hogy az Im Westen nichts Neues nem háborúellenes regény, hanem acipfista köntösbe bújított háborúpropaganda.

Slutius ellen ugyszólván a német irodalom minden tekintélyé felvonult. Nem csak a kimondottan konzervatívok, ha-

nem még a baloldali írók egy része is. Ernst Toller, akit igazán nem lehet jobbra rakni, szintén Remarque mellett tör lándzsát, sőt Barbusse lapjában, a Mondban dicsőímszokat írt róla. A vitának

még nincs vége; csak most kezdődik a igazi csata, számokkal, igaz adatokkal, kísérletekkel. A berlini iskola példáját követni fogják a többi iskolák, egyetemek, pedagógiai intézetek és elkészítik

a Remarque-bilanszot. Ebből majd meg tudja Németország, hogy a fiatal generáció valóban úgy reagál-e a könyvre, a hogy Slutius írta. S a békét szolgálja-e vagy a háborút. H.

A három verekedő Zaharia-testvér esete a parlament előtt

A Kamara megszavazta a mérgezőgázokról szóló egyezményt

(Bucuresti-Bukarest, június 18. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kamara ma délutáni ülésén Leonte Moldovanu liberális kérte Junian igazságügyminisztert, hogy miért kéri a festeti Zaharia-testvérek letartóztatása, akik ismeretesen véresreverték a hivatalos vizsgálat megajtására delegált jalomitai ügyész és egy csendőrkapitányt. Az esetet súlyosbította az a körülmény, hogy az egyik Zaharia Festeti község primária, a másik aktív

szakaszvezető, aki katonai ruhába öltözve, szódavizes üveggel verte fejbe a csendőrkapitányt. A hatóságoknak csak az egyik Zahariát sikerült közvetlenül az incidens után letartóztatnia, míg a másik kettőnek sikerült megszökni, állítólag a megyei prefektus autóján. Leonte Moldovanu kérte, hogy mikor mozdítják el állásából a megyei prefektust.

Junian igazságügyminiszter válaszában kijelenti, hogy a másik két Zahariát

is letartóztatták volt, zavargások elkerülése végett szabadlábra helyezték őket, de két nappal később ismét foganatosították ellenük a letartóztatási végzést. Tiltakozik a liberális sajtó támadásai ellen és kijelenti, hogy a bűnösök el fogják venni büntetésüket.

A kamara ezután a mérgezőgázokról szóló nemzetközi egyezményt ratifikálja, majd átternek a halászlai törvényjavaslat tárgyalására.

Cuza professzor Máramarosba utazik propagandautra

(Cluj-Kolozsvár, június 18. Az Uj Kelet tud.) Bukaresti lapok jeletése szerint A. C. Cuza, az antiszemitizmus jasi professzora Máramarosba készül közelebről, propagandautra. A program szerint Cuza ur június 30-ikán Máramarosszigetét látogatja meg és a Polgári Kaszinó nagytermében nyilvános gyűlést tart híveivel. Ezután a megyébe indul, hogy turnéja során „felvilágosítsa” Máramaros lakosságát.

Az elmúltévi decemberi választások

óta Cuza professzor igen keveset hallott magáról. A szabad választások bebizonyították, hogy az antiszemitizmusnak nincs komoly talaja az országban és hogyha antiszemita kilengések mégis voltak, az nem annyira Cuza professzor propagandájának, mint inkább a kormányok oligarchikus módszereinek volt köszönhető. Az utóbbi időben meglehetősen normalizálódtak a viszonyok s ez ugylátszik nyugtalanítólag

hatott Cuza professzorra, aki nyugdíjaztatása óta kizárólag ntiszemitizmusal foglalkozik. Ugylátszik, hogy Cuza ismét ki akarja bontani a gyűlölet lobogóját, az országnak abban a részében amelyet talán a legerőteljesebben sújtott a gazdasági válság s amelynek éppen ezért a leginkább van nyugalomra szüksége. Hisszük, hogy a kormány gondoskodni fog arról, hogy ezt a nyugalmat nemmi se zavarja meg.

Áthidalhatatlan ellentétek merültek fel a német-belga pénzügyi tárgyalásokon

A németek legfeljebb 240 millió aranymárkát hajlandók fizetni a megszállás idején kibocsájtott márkabankjegyek értékének megtérítése címén

Páris, június 18. A „Chicago Tribune” párisi lapja Brüsszelből érdekes hírt közöl a belga-német márkatárgyalásokról, amelyeket német részről dr. Ritter és a belga kormány nevében Gutt vezet. A tanácskozások szigorúan titkosak, mégis kiszivárgott annyi, hogy a német megbízott valósággal el volt képedve, amikor megtudta, hogy mennyit követel Belgium a megszállás idején kibocsájtott márkabankjegyek értékének megtérítése címén. Dr. Ritter azzal az utasítással

utazott Brüsszelbe, hogy a német kincstár legfeljebb kétszáznegyven millió aranymárkát hajlando fizetni. Amikor tehát értesült arról, hogy Belgium évente 5.950.000 dollárt, vagyis évi huszonnégy millió aranymárkát követel harminchét éven keresztül, annyira felháborodott, hogy ingerülten a következőket mondotta:

— Önök a fegyverszünet után a Belgiában maradt német tulajdont zár alá vették és az egészet potom áron el-

adták. Később tömegesen, hajórakományszámra csempészték be Belgiumba a német papirokat spekulációs celokra és most az egész követelik jó arany-pénzben.

Hogy erre mit felelt Gutt belga megbízott, arról nem írta a „Chicago Tribune”, de hozzáfűzi cikkéhez, hogy dr. Ritter mint legmagasabb összeget tíz éven át 24 millió aranymárkát ajánlott fel Belgiumnak kártérítés címén.

A Banca Nationala tagadja, hogy a bankoknak is jogukban volna emelni a kamatlábat

(Bucuresti-Bukarest, június 18. Az Uj Kelet tud.) A kereskedelmi és iparkamarák szövetsége interveniált a Banca Nationala igazgatóságánál a visszeszámítási kamatlábnak 6 százalékról 9 és félszázalékra való felemelése ellen. A szövetség rámutatott arra, hogy a kamatláb ily nagymérvű felemelése a hitel újabb drágulásához fog vezetni, ami viszont elkerülhetetlenül károsan fog kihatni az amugy is súlyos nehézségekkel küzdő iparra és kereskedelemre. Ugyanakkor a szövetség azzal a kérdéssel fordult a jegybankhoz, hogy az emelés feljósítja-e a bankokat, hogy azok is emeljék a kölcsönök kamatlábat

A Banca Nationala átiratban válaszolt a kereskedelmi és iparkamarák szövetségének, melyben igyekszik megindokolni diszkontláb felemelésének szükséges voltát. A jegybank szerint ez az emelés nem jogosítja fel a bankokat, hogy azok is emeljék az általuk adott kölcsönök kamatlábat. A Banca Nationala azon a véleményen van, hogy a bankok a diszkontláb felemelése mellett is eleget kereshetnek, annál is inkább, mert az általuk felszámítható legmagasabb kamatláb 18 százalék. A bankok egyébként is rekompenzálhatják magukat oly módon, hogy a plafon áttörése után a Banca Nationala hitel-

nyújtás tekintetében korlátlanul áll rendelkezésükre. A bankok kamatláb-emelését a Banca Nationala nemcsak, hogy nem nézné jószemmel, de azt a piac mai helyzetben el sem bírná. A bankoknak az a törekvése, hogy jövedelmeiket fokozzák, nemcsak a piacra volna káros, de maguk a bankok számára is katasztrófális hatással lehetne. A bankok szerepe éppen az, hogy olcsó hitelnyújtással impulzust adjanak a gazdasági életnek és a Banca Nationala a pénz stabilitásának biztosításával gondoskodik arról, hogy a bankokat kihegyezéseiknél bármilyen valutáris rizikótól megóvja.

Női és férfiruhákat vegyileg fest, tisztít Unió Cluj

Az angol légi forgalmi társaság egyik repülőgépe lezuhant a La Manche-csatornába

Egyes jelentések szerint nyolc, más szerint hat halálos áldozata van a rettenetes katasztrófának

Páris, június 18. London és a francia főváros közötti légi forgalmi járat egyik utasszállító repülőgépe ma déltájban a croydoni repülőtérrel jövet segélykérő szikratáviratok leadása után egy kilométernyi távolságban az angol partoktól motordefektus miatt tizenegy utasával a La Manche-csatorna vizébe zuhant.

A doweri révkapitánysághoz érkezett hírek szerint az utasokat Bréley pilóta kivételével egy halálszögös kimentette.

Az „Associated Press” folkstone-i tudósítója ezzel szemben azt jelenti, hogy a repülőkatasztrófának három halottja, négy súlyos sebesültje s a pilótán kívül négy utas eltűntje van.

A folkstonei és doweri kikötői hatóságok a katasztrófa hírének vétele után azonnal segélyhajókat indítottak utba s mivel délutáni négy óráig a szerencsétlenség közelében volt halálszögös nem futott be a kikötőbe, rádiócs-zekötötést igyekeztek létrehozni a segélyhajókkal. Ez a kísérlet a viharos időjárás mellett nem járt sikerrel.

A késő délutáni órákban a londoni lapokhoz érkezett jelentések a folkstonei híradás valódiságát igazolta. A katasztrófa négy súlyos sebesültjét kórházba szállították. Az eltűnteket estig nem találták meg.

Kihagynak a rotorok...

London, június 18. A La Manche csatornába zuhant utasszállító repülőgép az angol légi forgalmi társaság kétfedelű BMBT jelzésű, City of Pretoria nevű gépe volt. A repülőgép tegnap menetrendszerű időben indult el a croydoni repülőtérrel délelőtt tíz óra harminc perckor. Három és fél kilométeres tengeri ut után a gép pilótája észre vette, hogy az óriásrepülőgép motorjai kihagynak s a magasságot nem tudja tartani. Azonnal szikratáviratot küldött, melyben közölte a rendellenességet és azt, hogy visszatér s igyekszik elérni a partot.

Röviddel ezután újabb szikratáviratban már azt jelezte, hogy a partot nem tudja elérni s arra törekszik, hogy valamelyik hajó mellett a tengerre ereszkedjen. A harmadik és utolsó szikratávirat a zuhanást jelenti és azonnali segítséget kér. A déli egyenlőre tizenkét óra körül bekövetkezett katasztrófának nyolc halottja van.

Három utast súlyos sérülésekkel egy halálszögös kimentett a tengerből. Ugyanígy kimentették a gép pilótáját és mechanikusát is. Ez utóbbiakat is kórházba kellett szállítani.

A katasztrófális zuhanást szenvedett repülőgép eddig több mint ezerszer kelt át a csatorna felett, anélkül, hogy baj történt volna.

A lezuhant gép kimentették az angol partra

London, június 18. A légi forgalmi társaság közlése szerint a City of Pretoria a La Manche-csatornába zuhant repülőgép katasztrófájánál a pilóta, mechanikus és hat utas vesztette életét. A társaság nem közli a katasztrófa okát,

bűnös könnyelműséggel vádolják a légi forgalmi társaságot, mert tapasztalatlan pilótára bízta utasai életét. A pilótát három hónappal ezelőtt képezték ki s rövid idővel ezelőtt bocsátották neki rendelkezésére vezetésre gépet.

A repülőgépet különben sikerült kimentetni az angol partra.

Egyik megmenekült sebesült utas a kórházban az újságíróknak elmondotta, hogy a gép óriási erővel csapódott

vízre s e pillanatban súlyos podgyások zuhantak az utasokra. Több utas épségét, menekülési lehetőségét épen a podgyások zuhanása veszélyeztette

es akadályozta. A súlyos sebesült utas elmondotta még, hogy egy a gép felső részében támadt nyíláson sikerült a gép szárnyára jutnia s ezen az úton kiségett az utaskabinból egy férfit és egy fiatal leányt. Kevéssel utóbb francia gróvis jelent meg a katasztrófa színhelyén s a katasztrófa életbenmaradtjait felleldeztette.

Bethlen nyilatkozott a kisantant demarsáról, a madridi kisebbségi tárgyalásokról és Macdonaldról

„A trianoni békeszerződés igazságtalanságait nem lehet demarsokkal megszüntetni” — mondotta a magyar miniszterelnök

(Budapest, június 18. Az Uj Kelet tud.) Bethlen magyar miniszterelnök ma délelőtt tíz órakor Madridból visszaérkezett Magyarországra, illetőleg Budapestre és még a délelőtt folyamán fogadta a sajtó képviselőit, akik előtt nyilatkozott az összes aktuális külpolitikai problémákról.

Bethlen kijelentette, hogy azért utazott el Madridba, mert úgy gondolta, lendít a kisebbségi ügyön, ha a Népszövetségen kívül igyekeznek felvilágosítani az illetékeseket a kisebbségi panaszok lényegéről. Hangoztatta a magyar miniszterelnök, hogy a nagy elvi kérdésekben a Népszövetségnek ezen az ülésén sem jött létre döntés.

Tudniillik a két felfogás, mely szerint a kisebbségi ügyekbe be lehet, illetőleg be kell avatkozni, — ez uttal sem csapott döntően össze egymással.

Igaz ugyan, hogy némi haladás a jelenlegi ülészakon is észlelhető volt a kisebbségi eljárások tekintetében, azonban ez nem jelent lényeges haladást és így az ügy végleges megoldása a következő ülészakokra maradt.

Bethlen annak a feltevésének is kifejezést adott, hogy miután a kisebbségi hármashozott minden államtól bekérte a kisebbségi kérdésbeni véleményét, ő is feljogosítottnak érezhette magát arra, hogy a tanácsagokkal ebben a kérdésben tárgyaljon.

A továbbiakban kijelentette még Bethlen, hogy ezáltal semmiféle beruházási kölcsönről a külföldi hatalmak képviselőivel nem tárgyalt. A Magyarország számára megszerzendő beruházási kölcsön ügye csak a jövőteli kérdések rendezése után jöhet szóba.

A franciaországi politikai megbeszélések során, — hangoztatta Bethlen — megállapítást nyert, hogy Franciaország és Magyarország között nincsenek mélyreható, közvetlen ellentétek s a két ország közötti kulturális és gazdasági kapcsolatok elmélyítése lehetségesé vált.

igazságtalanságait semmiféle demarssal nem lehet megszüntetni, viszont Magyarországnak nem hajlandó a háborús bíránság vádját vállalni.

Ezután a hősök emléknapján elmondott beszédére tért ki a magyar miniszterelnök

s meglepetésszerűen azt a kijelentést tette, hogy beszédében nem volt egyetlen olyan kitétel sem, a mit régebben is ne mondott volna.

Cáfolta azt is, hogy a román kormány-nak adandó válasszal az ő megérkezéséig akartak várni. Még azt is kijelentette, hogy a trianoni békeszerződés

igazságtalanságait semmiféle demarssal nem lehet megszüntetni, viszont Magyarországnak nem hajlandó a háborús bíránság vádját vállalni.

Végül pedig azt a kijelentést tette, Bethlen, hogy ő maga is nagyon szeretné az angol kormány jóindulatát Magyarországgal szemben elnyerni, sőt ennek elnyerését feltétlenül szükségesnek tartja. Kijelentette, hogy ezt a jóindulatot elősegíti az akörülmény is, hogy ő Macdonaldot már személyesen ismeri, akivel annakidején Budapesten ismerkedett meg.

Az osztrák és német vezérkar titokban együtt működik

Briand levele és két szakértői vélemény Ausztria katonai és szellemi leszereléséről

Genf, június 18. Briand, mint a nagy követek tanácsának elnöke, levélben számol be a Népszövetség állandó katonai bizottságának és valamennyi tagjának arról, hogy a szövetséges katonai ellenőrző bizottságot Ausztriából végleg visszahívták. A levélhez két szakértői vélemény van csatolva, Ausztria katonai és szellemi leszerelésére vonatkozóan.

A szakvéleményekben a katonai szakértők rámutatnak arra, hogy Ausztriában a fennálló törvényekkel ellentétben különféle illegális alakulatok vannak, amelyeknek felszámolására vonatkozólag az osztrák kormány a katonai ellenőrző bizottság visszahívása időpontjáig ígéretet nem tudott tenni.

Arra a kérdésre, hogy Ausztria leszerelt-e az ellenőrző bizottság nemmel választott és azt állítja, hogy Ausztriában még mindig nagymennyiségű hadianyag van elrejtve.

A szellemi leszerelésre vonatkozólag a

bizottság szakvéleménye beismeri, hogy a jelen pillanatban sem az osztrák kormány, sem az osztrák nép nem gondol egy új háborúra.

Ausztria nincs is abban a helyzetben, hogy a jelen időpontban háborút folytasson. Azonban a jelenlegi helyzet külpolitikai, vagy belpolitikai okokból gyorsan megváltozhat. A bizottság úgy véli, hogy Ausztria iparvállalatai és nyersanyagokban való gazdagsága lehetővé tennék, hogy 6—8 hónapon belül a hadiipar a régi méretekben újra feléledjen. Ausztriának akkor újdíjában állana segélykérő államok támogatása

A kiképzett legénység nagy száma, valamint a régi katonai keretek lehetővé tennék, hogy Ausztria rövid időben belül 300 000 embert állítson harcra fel.

Végül rámutat a jelentés arra, hogy az osztrák és a német vezérkar titokban együtt működik. Erre vall a tisztisereakció, a katonai szabályoknak közösen megállapított irányvonalak szerinti reformja, valamint a két állami hadierő egyenruhájának azonosága. Bécsben egyre nagyobb tért hódít az az irányzat, amely német mintára vezérkart akar szervezni. A bizottság jelentéséhez hozzátesszi, hogy információit részben a sajtóból szerezte.

Genfi politikai körökben ezt a katonai szakvéleményt Ausztria leszereléséről nagy megütközéssel fogadták és azt hiszik, hogy a kérdés felvetése taktikai okokból történt, oly célból, hogy a Rajna-vidék kiürítésére vonatkozó tárgyalásoknál a szövetségesek pozícióját erősítsék.

— Ma folytatni fogják az optánstárgyalásokat. Décsből jelentik: Az optánstárgyalásokat minden valószínűség szerint holnap folytatni fogják. A magyar delegáció talán ma este már visszatért Budapestről az osztrák fővárosba.

Lehetetlen szabadulni Wallace igazgató regényeinek hatásától.

Legújabb Wallace-könyvek

- Sötét ember ára 240.— lej
- Borzalmak kastélya " 136.— "
- A hét lakattal lezárt ajtó " 136.— "
- A smaragd nyaklánc " 136.— "
- A réműletes arc " 221.— "
- A sárga kigyó " 136.— "
- A bandita " 123.— "

Kapható az UJ KELET könyvosztályában.

Szováta - fürdőn
a Dr. Krausz-féle

ort.kóserpanzió

vezetését átvettük, ahol elsőrendű konyha és kiszolgálás kapható. — Előjegyztetni lehet

Stark Testvéreknél Szováta.

MEC
Koloze-só
épu

rest
hol az úri közt
lett kúti ő étele

Amerik

Hétszázötvenezer fontra rug Palesztina jövő évi költségvetése

Jelentés a palesztinai exekutive kétévi munkájáról

(Cluj-Kolozsod, június 18. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az új palesztinai exekutívét gyakran érte vád, hogy munkájában nem tart fenn elég élénk kontaktust a Jisuv közvéleményével. Az 1927 évi cionista kongresszus a takarékoság jelszavait tartotta figyelem előtt az új exekutive megalakításánál és Harry Sachernek ismeretesen az a konkrét feladata volt, hogy Palesztina kissé zilált pénzügyeit rendbehozza. Míg az előző rezsimnek emberei igen gyakran voltak láthatók és hallhatók népgyűléseken, ahol intézkedéseiket a nagy nyilvánosság előtt igyekeztek indokolni — Harry Sacher csendben és visszavonultan véggezte munkáját és a palesztinai zsidó közvélemény valahogy idegenkedett is épen ezért az új rezsimtől, amelynek egy másik kiváló exponense, Miss Szold hiába próbálta a nyilvánosság előtti szereplésével ezt az atmoszférát eloszlatni.

A takarékoság politikája

Most a zürichi kongresszus előtt, megszólalt végül Harry Sacher és a sajtó képviselői előtt tett nyilatkozatában részletesen referált két évi működéséről, amely valóban rendkívül eredményes volt. Míg a jelenlegi exekutive 1927 októberében megkezdte munkáját, — mondotta Sacher, — adósságunk a Keren Hajjeszódéval együtt mintegy 400 ezer fontra rugtak 1929 szeptember 30-án ez az összeg már csak 255 ezer font lesz, vagyis sikerült az adósságot több mint 144 ezer fonttal csökkenteni. Ez az eredmény annál is örövendesebb, mert a Keren Hajjeszód bevételei az elmúlt két évben nem érték el az előirányzott összegeket. Sacher munkájának másik két eredménye az, hogy sikerült a cionista szervezet adminisztratív kiadásait csökkenteni és hogy röviddel ezelőtt kifizették a tanítókkal és tisztviselőkkel szemben fennálló 20 ezer fontnyi adósságot.

Az exekutive két évi tevékenysége főleg az adósságok csökkentésére irányult és az exekutive pénzügyi politikáját ebből a szempontból kell megítélni. Sikerült a szervezet hiteleit helyreállítani és a tisztviselők és tanítók elégedettségét eloszlatni. A krízis áthidalása, a munkanélküliség teljes lepitése és egy új gazdasági fellendülés előkészítése az exekutive kétéves munkájának maradandó aktívumai lesznek. A radikális takarékoságnak és mérsékletességnek a politikája nélkül nem lehetne most egy újabb expanzió gondolatával foglalkozni.

A kolóniák konszolidálása

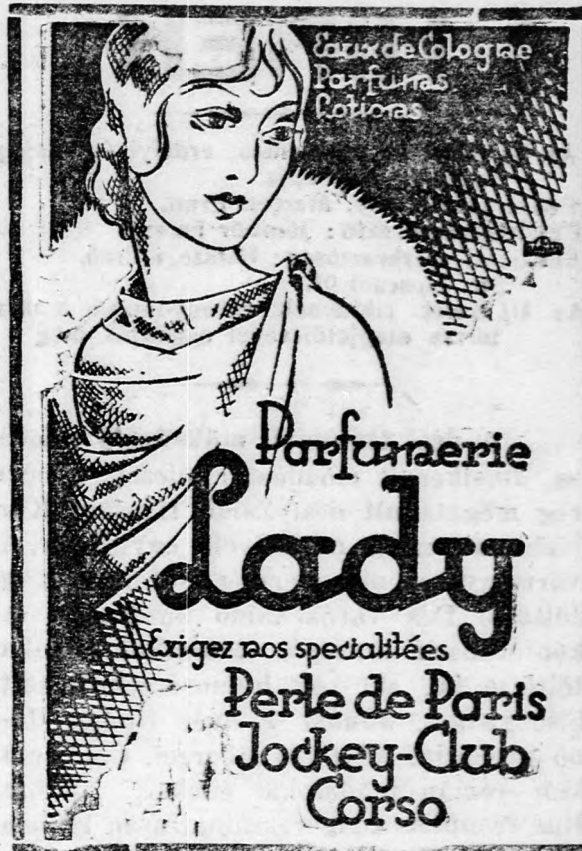
A következő két évben a palesztinai exekutive 750 ezer fontos költségvetéssel fog dolgozni. Ebbe az összegbe az adósság törlesztésén kívül a Hadassah és a Jeruzsálemi egyetem költségjei is bele vannak értve. Az exekutive szorosabban vett munkája számára tehát 400 ezer font marad, amelyből 188 ezer font a kolonizáció céljait szolgálja. Ez az összeg nem elegendő a telepítvények konszolidálásának haladéknélküli megvalósításához. Újabb kolonizációkat a jövő évi budget, amely ugyancsak takarékosági költségvetés lesz még, nem fog lehetővé tenni. Az 1931-32-es költségvetés lesz hivatva az exekutive programja

szerint az összes fennálló kolóniák tökéletes konszolidálása alapján újabb telepítvények létesítését és támogatását megvalósítani. Addig is az exekutive munkája odairányul, hogy a most fennálló kolóniák a fejlődésnek azt a fokát érjék el, amely lehetővé teszi, hogy ne csak önmaguk fenntartásáról gondoskodhassanak, de pozitív üzleti haszonnal zárhassák működésüket.

Egyes cionista körökben, amelyek a krízis áthidalása utáni erősebb tempójú fejlődésre számítottak, az újabb takarékosági költségvetés bizonyos mértékű csalódást okozott. Annál is inkább, mert az Agency-tárgyalások sikeres befejezése fokozottabb optimizmusra jogosított fel. Ezek a körök 1 millió fontos költségvetésről beszéltek. Am a Félix Warburggal folytatott jeruzsálemi tárgyalások folyamán megállapítást nyert, hogy egyelőre 750 ezer fontnál nagyobb költségvetést nem lehet beállítani. Ez a budget

is csak úgy biztosítható, hogy a Keren Hajjeszód bevételei ezt garantálni fogják. Azok a rövklejárati kölcsönök, amelyeket a kolonizáció fellendülésének idején vettek fel, a következő két évben esedékesek lesznek. Harry Sacher hangsúlyozza jelentésében, hogy 100 ezer font adósság jelentéktelen egy olyan szervezet életében, amely háromnegyed millió font rendes évi bevétellel számíthat. A kölcsönök rövid lejáratú most komplikációkat okoz, ám két év múlva, vagyis kifizetésük után évi 400 ezer font fogja az újabb kolonizáció céljait szolgálhatni.

Az exekutive költségvetés-tervezetében földvásárlás céljaira nincs előirányzat. Sacher azonban bejelenti, hogy a rendes budgeten kívül rendkívüli hitelek fogják ezt a célt szolgálni. Általánosságban a jelentés megállapítja, hogy az adósságok törlesztése örövendetes haladást jelent és megnyitja a jövő fejlődés útját,

ám két éven belül újabb nagyvonalú kolonizációra számítani nem lehet. Nagyobb szabású telepítések csak két esztendő múlva, az adósságok teljes letérsztése után fogják kezdetüket venni.

Ausztrália közelében rettenetes földrengés pusztított

London, június 18. Sydnei jelentés szerint Ausztrália közelében katasztrófális földrengés pusztított, melyet Auszráliában is megéreztek. A beérkezett táviratok Christchurchban, Westportban és Nelsonban történt nagyobb

pusztításokról számolnak be. Tueaveyban számos lakóház és a villamosközpont rombadólt, Christchurchban a katedrális és több épület, Nelsonban pedig egy finiskola és a főposta esett áldozatul a földrengésnek. Több helyütt

földomlások zárták el a folyók medrét s a folyók kiáradással súlyos károkat okoztak, Emberáldozatokról még nem érkeztek hírek, mert a földrengés és a nyomában járt földrengés a táviró- és telefonvonalakat elszitította.

Cáfolják a Cuvântul híret, hogy a régenstanács Bukarestbe kérte Titulescut

A volt külügyminiszter kéthónapi szabadságra utazott

(Bucuresti-Bukarest, június 18. Az Uj Kelet tudósítójától.) A „Cuvantul“ ma reggeli számában feltűnést keltő hírt közöl. A lap szerint a régenstanács táviratilag Bukarestbe kérte Titulescut volt külügyminisztert, Románia londoni követét, hogy az aggasztó gazdasági és

pénzügyi helyzettel kapcsolatosan szükséges intézkedéseket megbeszélje vele. A „Cuvantul“ híradása oriai feltűnést keltett, annál is inkább, mert ebben a formában, azt jelentette, hogy a régenstanács bizalmatlan a kormány és különösen Mihály Popovici pénzügyminisz-

ter működésével szemben. A ma délutáni bukaresti lapok cáfolják Titulescu hazahívásának híreit. A lapok megállapítják, hogy Titulescu épen a napokban kért és kapott a kormánytól két hónapi szabadságot, amelyet, mint az előző években is, a Lidon fog eltölteni.

Fizetési zavarokkal küzd az egyik legnagyobb bukaresti pénzintézet

Beszüntette a kifizetéseket és moratóriumot kér a Banca Franco-Română

(Bucuresti-Bukarest, június 18. Az Uj Kelet tudósítójától.) A főváros pénzügyi köreiből élénken kommentálják a hírt, hogy a Banca Franco-Romana, amely egyike a régi királyság legjelentősebb pénzintézeteinek, fizetési zavarokkal küzd. A bankról néhány hónappal ezelőtt az a hír terjedt el, hogy esztendőközön keresztül meghamisította regisztereit és ily módon horribilis összegekkel károsította meg az államot. A pénzügyminisztérium annak idején vizsgálatot is rendelt el, amelynek eredménye mindaddig ismeretlen maradt.

Az intézet hitele azonban megrendült és az utóbbi időben a betétesek egyre nagyobb számban jelentkeztek betéteikért.

Ma a bank kénytelen volt a kifizetéseket beszüntetni. Az intézet igazgatótanácsai ülést tartott, amelyen elhatározták, hogy az ilfovi törvényszéktől 6 hónapos moratóriumot kérnek. Az 1928 december 31-iki mérleg szerint a bank betétállománya 650 millió lejre rug. Folyószámlahitele 280 millió lejjel van megterhelve.

Ezzel szemben kinnlevőségei 1 millárd 25 millió lejre rugnak, részvénytökeje 120 millió lej, tartaléktökeje 27 millió és legutóbbi mérlegében 22 millió tiszta nyereséget tüntetett fel.

A Banca Franco-Romana igen komoly és tekintélyes pénzintézet-számban ment, amelynek különösen a régi királyságban igen kiterjedt üzleti összeköttetései voltak. A banknak a régi királyság minden jelentősebb helységében fiókjai

működnek s épen ezért a fizetések beszüntetésének híre általános meglepetést keltett a piacon. Annál is inkább, mert röviddel ezelőtt jelent meg az a hír, hogy az intézet két másik bukaresti közpénzintézettel együtt a Banca Franco-Romana vezérigazgatója egyébként antiszemita érzelmeiről volt közismert, amelyeket két-három évvel ezelőtt Fordhoz hasonlóan, könyvben kivánt a nagyközönség tudomására hozni.

Rétmillió ember hagyta el Newyorkot a kibírhatatlan hőhullám miatt

London, június 18. Newyorkban a hőhullám miatt tegnap két millió ember hagyta el a világvárost és a tengerparton és vidéken keresett enyhülést a tikasztó forróság elől. A megnövekedett autóforgalomnak számos sebesült és halott áldozata van.

Az éjszakák is forrók, úgy hogy legtöbbször hűtőkön, vagy nyilvános parkokban töltik az éjszakát, mert a lakásokban nem lehet kibírni a hőséget. A hóguta áldozatainak száma újra hirtelen megnövekedett s heten fűrdöztek közben belefulladtak tengerbe.

MEGNYILT
Koloze-sósfürdőn a szálloda épületében a **מלון**
restaurant,
hol az úri közönségnek olcsó árak mellett kitűnő ételekkel és italokkal szolgál a **Бérlő.**

Amerikai mintára férfiöltöny vasalás 15 perc alatt 30 Lei Czinknél, Cluj.

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánág 25 éves naplaja.
 Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő.
 Felelős szerkesztő: Jámor Ferenc.
 Cskareti szerkesztőség: Hátszegi Ernő,
 Str. Lipscai 91.
 Az Uj Kelet cikkeinek utányomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg

A dési Habimah műkedvelő előadása. Jölsikerült előadást rendezett a nem rég megalakult dési Zsidó Ifjúsági Kör Habimah nevű műkedvelő együttese. A vármegyei színház zstermeté zsufolóság meg töltötte Dcs város zsidó közönsége. A konferanszié szerepét Rosenthal Blanka töltötte be, aki sok humorzékéről tett bizonyosságot. Jónász Elemér Singer Jenő prológiát adta elő sikerrel. Goldstein Mór román mjidalokat énekelt. Weisz Ius frappáns zongoraszámai után Hirsch Blini és Szuri orosz táncot lejtettek nagy sikerrel. Ezután a „Memento» című egyfelvonásos dráma következett amelyet Singer Jenő irt az oroszországi pogromok idejéből. E kis darab főszerepét maga a szerző alakította sok jellege zességgel. Jónász Elemérné az ünnepezt színésznő szerepében osztatlan tetszést aratott. Méltó partneré volt Weisz Miklós mérnök. A grófi inas szerepét Noe Géza töltötte be. Szünet után Gottlieb Mariska zongoraszámakat adott elő általános tetszés mellett. Ezután „Régen és most» címmel egy humoros revjűkép következett, melyben Hirsch Szuri, Hirsch Edit és Klein Irén ösztintén meg kacagtatták a közönséget. A műsor utolsó száma a „Braun ki lesz csapva» című egyfelvonásos vígjáték volt, melyben Weisz Ius, Feldmann Boris, Hirsch Szuri és Singer Jenő adták képességeik javát. A rendezés néhez munkájából özvegy Izsáki Gaborné és Jónász Elemérné vették ki fáradságos és sikeres részüket.

Eruptió működésbe kezdett egy japán tűzhányó. Berlinből jelentik: A lapoknak jelentik Tokióból, hogy a Komatago vulkan eruptió működésbe kezdett s a kráterből kiülő láva a tűzhányó utjában épült két falu elborította. A lakosság egy részét nem tudták ki menteni az izzó lávafolyam elől. A kormány a veszélyeztetett terület kijáratát elrendelte.

A Haolam kongresszusi számai. A zürichi világkongresszus tídeje alatt a cionista világszervezet hébernyelvű lapja, a Haolam, hetenkint kétszer fog megjelenni, nagyobbított terjedelemben. Öz szépen hat kongresszusi számot fog a Haolam kiadni, köztük egy igen gazdag Herzl-számot. A hat kongresszusi szám előfizetési ára 3 angol shilling, amely öz szegyet a megrendeléssel egyidejűleg kell beküldeni, vagy átutalni a kövtező címre: Administration „Haolam», London, W. C. 1., 77. Great Russel Street.

Tilos Radicsot gyászolni. Zágrábtól jelentik: A rendőrigazgatóság falragaszokon tette közhírré, hogy június 20-án, annak a napnak az évfordulóján, amikor a szkupesinában meggyilkolták a parasztpárt vőcéjét: Radics Istvánt, minden felvonulás és tüntetés tilos. A házakra tilos gyászlobogókat kitűzni. A bonvát nép nem tarthat gyászünnepeket nagy nemzeti hősenek halála napján. A falragasz közli, hogy azokat, akik a parancs ellen vétének, azonnal letartóztatják és kiutasítják Zágrábtól.

Hat új szobrot állítanak föl Budapestén. Budapestről jelentik: A magyar főváros képzőművészeti bizottsága végleg megállapodott abban a munkatervben, hogy Budapestén rövid időn belül hat új szobrot fognak felállítani, arra alkalmas köztérek és utcacsatletek dekoratív pontjain. Többek között fel fogják állítani Gárdonyi Gézának, Rákosi Jenőnek és Lachner Ödönnek a szobrát, valamint a harminckettős bakák emlékoszlopát.

A tűzoltók nem merték megközelíteni az égő házat, amelyből géppuskaszerű ropogás hallatszott

Berlin, június 18. A Berlin melletti Hohenneudorfban hétfőn délelőtt kigyulladt egy ház. A tűzoltók nem merték megközelíteni az égő épületet, amelyből állandóan géppuskatűzhöz hasonló ropogás hallatszott. A ház teljesen leégett. A tűzvizsgálat megállapította, hogy a házban nagymennyiségű gyalogsági töltény volt, ezeknek felrobbanása okozta a géppuskaszerű kattogást. 11 fegyver és egy gépfegyver maradványait is megtalálták.

A fegyverek és a municiók eredetét még nem sikerült tisztázni, a rendőrség azonban azt hiszi, hogy a fegyverek és a töltények még a berlini polgárháboru idejéből származnak.

Biztosítási csalást akart elkövetni egy osztrák gyár volt tulajdonosa

Bécs, június 18. Schröckenfuchs Erik mérnök és a Felsőausztriában lévő rossleiteni (Windisch-Garsten mellett) kaszagyár volt tulajdonosa május 27-ike óta eltűnt. Hátrahagyott leveleiben közölte, hogy öngyilkos lesz és ilyen módon akarja biztosítani családjának a két newyorki biztosítótársaságnál kötött életbiztosításai után járó 45.000,

illetleg 10.000 dollárt. A nyomozás során kiderült, hogy Schröckenfuchs nem lett öngyilkos, hanem álnéven Hamburgban tartózkodott, ahol június 16-án le is tartóztatták. Hamburgból Dél-amerikába akart kijutni. A steiri ügyészség közölte a bécsi rendőrséggel, hogy a német hatóságoktól kérni fogják Schröckenfuchs kiadását.

Halálra ítélték a neusterlitz-i gyilkost. Berlinből jelentik: Neusterlitzben ma a bíróság elre megfontolt gyilkosság miatt August Nogenst halálra, bűntársai közül öccsét, mint bünsége det, négy év és három hónapi fegyháza, Kehler asszonyt kilenc évi fegyháza és Blocker Fulopót másfél évi börtönrre ítélte.

Meghalt a Pajor-szanatórium tulajdonosa. Budapestről jelentik: Pajor Ignác, a nevééről elnevezett szanatórium megalapítója, ma reggel Budapesten meghalt.

A népszövetség főtákarása a cizraeai támadás iránt érdeklődik. Berlinből jelentik: Amsterdami jelentés szerint a népszövetség genfi főtákarása átírápot küldött a holland kormányhoz, melyben kérte a legutóbbi cizraeai támadás lefolyásának pontos közlését és amennyiben a bevezetett vizsgálat már eredményes befejezést nyert volna, ennek a vizsgálatnak a megállapításait fogják irányadóul venni.

Oroszországban még ez évben fenntartják a kenyérgyrendszert Berlinből jelentik: Rigai jeleutes szerint Oroszországban ez évben is fenntartják továbbra is a kenyérgyrendszert.

Halalozás. Diamantstein Lajos, a deji Zsidó Nemzeti Szövetség főtákará, a Barisszia éveken át volt Ros-senije, 21 éves korában váratlanul elhunyt. Korai elhalalozása városszerzte óriási részvétet keltett. Az elhunytban a deji cionista társadalom egyik számottevő oszlopát veszítette el. Emlékét a deji Barisszia, valamint a deji zsidó társadalom kegyelettel fogja megőrizni.

Huszonhét embert tett betegé a mérgezett jég. Berlinből jelentik: A schleswig-holsteini Altona-Stellingenben mérgezett jégnek italba történt felhasználása folytán eddig huszonhét mérgezési eset fordult elő. Hat áldozat állapotja életveszélyes. Az orvosi vizsgálat nem tudott eddig még teljes határozottsággal megállapítani, hogy a súlyos megbetegedéseket milyen mérég okozta. A kiírtított gyomortartalmat most vegyi vizsgálatnak vetik alá. A nyomozást a rendőrség ettől függetlenül lefolytatja a műjégyár ellen.

Megszületett a restaurált pápai állam első újszülöttje. Rómából jelentik: A Citta del Vaticano területén tegnap anyakönyvezték az első szülést. Az újszülött fia s a pápai udvartartás egyik alkalmazottjának felesége szülte.

A Grafikai Munkások Kolozsvári VI. Kerülete 1929. július 7-én, kedvezőtlen idő esetén július 14-én, a Zajzonkert összes helyiségeiben a Gußenberg Dal- és Zeneegylet közreműködésével, kugli- és szépség-versennyel, világpostával, klasszikus dal- és zeneestéllyel, valamint táncal egybekötött János-ünnepélyt rendez. A szokásos János-ünnepély iránt városszerzte élénk érdeklődés nyilvánul meg, az errevonatkozó meghívók a napokban lesznek kiadva.

Életfogytiglani börtönrre fogják ítélni a kémkedő Falout kapitányt. Prágából jelentik: Falout kapitány kémkedési ügyében július második felében tartják meg a főtárgyalást. Tekintettel arra a súlyos bűnrre, amelyet Falout elkövetett, valószínű, hogy a kémkedő vezérkari tisztet életfogytiglani börtönrre fogják ítélni.

Sómérjűnnepély. A kolozsvári sómérésapatok folyó hó 30-án d. u. 4 órai kezdettel rendezik meg kerti ünnepélyüket az Ujságiróklub kerthelyiségében, amelyre már ezutal felhívjuk a közönség figyelmét. A nívós és változatos program felöleli a legötölteesebb és legszórakoztatóbb sómérjűttékokat, versenyeket magasnívójú torna- és szabadgyakorlatokat és még számos oly meglepetést, a melyek az ünnepély sikerét már előre biztosítják. A programm összeállítása is oly gondnal és szakértelemmel van végrehajtvva, hogy az összes megjelentek számára köllemes időtöltést és szórakozást biztosít. A délutáni program keretében lesznek megtartva a tornagyakorlatok, a csapatok közötti versenyek, játékok és még számos rendkívüli szórakoztató szám. Ugyszintén a délután folyamán lesz lebonyolítva a gyermekek számára összeállított program. Tánca, szobadiszna, ének és ötletes új játékok fogják az ünnepélyen megjelent gyermekek délutánját a jókedv és az öröm napjává varázsolni. Az esti órákban fogja kezdetét venni a fánöttek számára összeállított program és tánc, mely előreláthatólag az idény legsikerültebb mulatságát fogja a résztvevők számára jelenteni.

Többszörös milliomos csaláslövőkai zsidó család örökebe venne 3-5 éves teljesen árva kisleányt, kit örökösének nevezne ki. Kizárólag jó családból való gyermek jön számításba. Részletes információt nyújt az Árvagondozó irodája, Str. Paris 36. (Cluj).

Biesad fűrdő nyitva június 1-től. Elsőrangú orvosi szaktekinélyektől ajánlvva a gyomor, bél, gége hurutos megbetegedése, gyomorfekély, vese stb. bajoknál. Ivókúra, melleg ásványvíz és szénsavas fürdők, hidegvíz gyógymód és inhalatórium. Strandfürdő. Állandó fürdőorvos. Napi pensió 240 lejtol. Diéta konyha. Gyógy- és zenedij nines! Vasut, posta, távirda helyben. — Baile Biesad, jud. Satmar.

Mainzban szines franciák brutálizálták a német lakosságot. Berlinből jelentik: Időzkeztett jelentések szerint tegnap este és az éjszaka folyamán Mainzban részeg szines francia katonák az utcán több járókelőt inzultáltak s három esetben oldalfegyverüket is használva, többeket megsebesítettek. A katonai parancsnokság szigorú büntetéseköt helyeztet kiállításba a megtámadott polgároknak, anélkül, hogy azok a rajtuk esett sérelmet, illetve a sebésülést panasz formájában tudomására adták volna.

Megjelent az első Marosvásárhelyen szerkesztett Noár

A májusban megtartott Barisszia-konferencia auint az Uj Kelet annakidején beszámolt róla, elhatározta, hogy a Barisszia szervezet központját áthelyezi Marosvásárhelyre. Az új vezetőség azonnal hozzakezdett a reorganizáció munkájához, amelynek első jele a most megjelent Noár. A szervezet hivatalos lapját is természetesen Marosvásárhelyen szerkesztik és adják ki, így az első szám alkalmat ad arra, hogy az eddigiekkel összehasonlítsuk és egyáltalában az új Nöszüit terveit megismerhessük. Megkeil állapítanunk, hogy a Noár sém kiállításban, sem tartalomban nem marad alatta a Kolozsváron szerkesztett lapnak sőt, ha az első számból meg lehet ezt állapítani, meghaladja ezt a nívót.

A vezéréköt Tihanyi Dezső, az új roaron írja, aki teljes programot ad. A program tömör és mindenre kiterjedő. Ha csak felét fogja megvalósítani az új Nöszüit, jóval még fogja haladni az eddigi vezetőségek munkájának eredményeit. Weissburg Chaim „Valtoztassatok meg a népkaraktert» című cikké elvi irányokat jelöl meg. Giszkalay Kóhelet fordítása a bibliai mélyiségeket adja vissza magyarul. Hirsch Simon cikke az Aviva és Barisszia együttes céljairól, a szervezetek legelőtöb problémáját tárja fel. Feiler Pál modern életbölcseiségei, Héber Világ, könyvkritika (a Zsidó Lexikon), kongresszusi választási manifesztum, cionista szemle, szervezeti cikkek, Gómori Manó és Hirsch Simon versei teszik változatosá a Noárt. — Örömmel látjuk, hogy egyre több hirdetés van a Noárban és mindén remény meg van rá, hogy e vállalkozás, amely egyáltalán nem üzleti alapon van megszervezve, hanem csupan a nyomdai költségeket akarja kifizetni, életképes lesz és minden cionista meg fogja rendelni, különösen ha az első számhoz hasonló nívójú lesz a többi is. A marosvásárhelyi szerkesztőség és kiadóhivatal címe: Tg. Mures, Str. Traian 11.

Rádiózik? Jár operába?

akkor nem nélkülözheti a legújabb Operaismertetőt

Eddig megjelent:

Gounod: Faust	ára 34.—
Wagner: Lohengrin	» 34.—
Bizet: Carmen	» 34.—
Verdi: Aida	» 34.—
Puccini: Turandot	» 34.—
Erkel: Bánk bán	» 34.—
Mozart: Figaro lakodalma	» 68.—
Leondini: Farsangi lakodalom	» 34.—
Poldin: Bajazzók	» 34.—
Thomas: Mignon	» 34.—
Erkel: Hunyadi László	» 34.—
Puccini: Tosca	» 34.—

Kaphatók az UJ KELET könyv- osztályában.

Hirdessen az Uj Keletben

DEVIZAK

Zürich	— — — —
New York	— — — —
London	— — — —
Páris	— — — —
Milano	— — — —
Prága	— — — —
Budapest	— — — —
Belgrád	— — — —
Bukarest	— — — —
Varsó	— — — —
Bécs	— — — —
Berlin	— — — —

Száz

Közgazdaság

Nagyszabású kedvezmények a poseni mintavásár látogatóinak

Csuj-Kolozsvár, június 18. — Posenben Lengyelország gazdasági és kereskedelmi vérkeringésének centrumában, május 16-án nyitották meg a nagy lenygel kiállítást és mintavásárt. A kiállításnak, amelynek kapuját az év szeptember 30-ikáig maradnak nyitva, nemcsak nemzetgazdasági, de elsősorban történelmi és kulturális jelentősége van. A történelmi Lengyelországnak ez a legelső kiállítása és így érthető, hogy egy kormány, mint az összes kereskedelmi és ipari érdekeltségek mindent elkövettek, hogy Lengyelország első nemzetközi gazdasági és kulturális manifesztációját igazán grandiózussá tegyék.

népjöletri, sport és testnevelési fejlődésnek komoly eredményeit.

Maga a kiállítás pazar szépségében és sokoldalú változatosságában felülmúlja a nagy nemzetközi centrumok szokásos kiállításait és aki képet akar alkotni magának a szomszédos ország gazdasági megnyilatkozásairól, jól teszi, ha ellátogat a poseni vásárra. Lengyelország ebből az alkalomból igazán nagyszabású kedvezményeket nyújt a vásár látogatóinak. A romániai utas ingyen vizumot, a román vasutaknál visszautazásnál 50 százalékos kedvezményt, a lengyel vasutakon oda- és visszautazásnál 50 százalékos kedvezményt, ha legálább 25-ös turnusban történik az utazás és 33 százalékos kedvezményt kapnak individuális utazásnál.

Mindennemű felvilágosítással és városigazolvánnyal a galaci, kisenevi, brailai, csernovitzi és bukaresti lengyel konzulátusok szolgálnak, valamint az „Európa” menetjegyiroda Bucuressti, Calea Victoriei 28.

A pénzügyi helyzet Franciaországban

Kokovcoff Vladimir gróf, volt orosz pénzügyminiszter nyilatkozata

Páris, június 18. Egy esernyővel a kezében érkezett meg nyolc évvel ezelőtt Krisztinába a cár hajdan durgazdgaq miniszterelnöke és pénzügyminisztere, a háború előtti Európa egyik legnagyobb államférfia, Kokovcoff Vladimir gróf. Mar közel volt a betevhez, amikor egy fillér pénz nélkül, egyedül, ismeretlen országba kellett új életet, új pályát kezdenie. Aki egy százmillióshoz birtokolt pénzügyeit vezette változatlan sikerrel, a legválságosabb években megmutatta most, hogy a maga pénzügyeit is másként és jobban kezeli, mint a közönséges halandók. Egy volt hivatalnokától, ki már a háború alatt elhagyta Oroszországot és megmentette vagyonát a forradalom pusztításai elől, kölcsönvett 15.000 rubelt, amit azóta kamatosztal visszafizetett. Az agq finanszpolitikus rövid évek alatt vagyont eszmált ebből a kölcsönvett kisössiny tökéből. Kokovcoff Vladimir gróf ma egyik legnagyobb párisi pénzintézet vezérigazgatója, nagytekinélyű francia pénzember, kinek avenue Kléber-i elegáns lakásában a francia pénzügyminiszter mindennapos vendég.

Kokovcoff gróf, midőn szakértői véleményét kérdeztem a franciaországi pénzügyi helyzetről — „ki kell jelentenem, hogy teljes meggyőződéssel Poincaré-párti vagyok. Nemesak mert kerék negyedszázada ismerem személyesen az elnököt és sosem szüntem meg esodálni kivételes pénzügyi kapacitását, de mert egyedül a Poincaré-politikát tartom helyesnek a francia gazdasági élet szempontjából.

Magam is egy pénzintézet élén állva, módomban áll betekintést nyerni az itteni pénz- és börzeviszonyokba és határozottan mondhatom, hogy a francia gazdasági viszonyok teljesen egészségesek és erőteljes fejlődésben vannak. Nemesak hogy a börze szilárd, de az utolsó idők hausse-ja ellenére az a meggyőződésem, hogy a francia papírok még mindig nincsenek teljesen felértékelve. A legtöbb nagyvállalat részvényeinek belső értéke még mindig felülmúlja a napi árfolyamot. A divendák talán nem túlzottan magasak, de annál jelentékenyebbek a tartalékalapok és az investíciókra költött összegek. Így még mindig jelentékeny margó van további effektenhausse értékelkedésre és nagy francia papírok ma is még, mint a múltban, biztos befektetés (mint a franciák mondják:

placement de bon père de famille) számba mehetnek. Az ipar legkülönbözőbb ágai (hogy csak egy példát mondjak: a kémiai ipar) erős fejlődésben vannak és nagy jövő áll előttük.

Az ön kérdése hogy e gazdasági fejlődést és a nyugodt börzét megzavarhatja-e a közeljövőben valaminő előre nem látható körülmény, arra kényeszerit, hogy mégis a politikáról szóljak néhány szót; mert a kedvező helyzetet egyedül a politikának valószel balszerencsés, illetve halofoldali fordulata zavarhatja meg. Poincaré-nak a parlamentben a radikálisok kiválás óta följötte nehé helyzete van. Meggyőződésem szerint általában a francia közélet legnagyobb szerencsétlensége a konkurrencia ellenzékieskedés a szocialisták és a radikálisok között. A radikalizmus valósággal hisztérikussá válik, nehelyt valaki nála forradalmibbnak mutatkozik és attól való féltében, hogy a szocialisták elcsiphetnék előlük választóik egy részét, mindenben igyekeznek mag saját demokratikus, polgári hagyományai és elve rovására is, tullicitálni a szocializmust: holott mint a polgári rend pártjának, tudniok kellene, hogy a szocialdemokrácia még enyhe formában sem egyéb, mint „une communisme à l'eau de rose”, mely nem öl ugyan, de vértelenül is pusztít.

Másik kérdését illetőleg, hogy Franciaország lehet-e, lesz-e ismét a világ bankárja, pénzadója mint volt a háború előtt, azt kell felelnem, hogy ez minde nekifölött a hadiadósságok rendezésétől függ. Ez valójában Franciaország igazi életkérdése. Emlékeztetem őrt, hogy Franciaország nem kevesebbet, mint 125 milliárd franko adott ki eddig a németek által a háborúban elpusztított vidékek újjáépítésére. Ha ezt a súlyos kiadását visszatérítik neki, ez természetesen a börze erős megszilárdulására és hatalmas pénzügygazdasági fejlődülésére kell, hogy vezessen.

A budapesti pénzpiac. Budapestről je lentik: A pénzpiacra, különösen Svájcból és Hollandiából érkeztek ajánlatok. Elsőrendű bankok számára három hónap ra ajánlottak dollárt 7 és fél, fontot 6 hétényolead, és pengót 8 egyenyolead százalékra. A bankok a rövidlejáratu külföldi hitel behozatalával szemben tartózkodóak, mert azt remélik, hogy a magyarországi pénzpiacra általános javulás lesz és ez abba a helyzetbe hozza a bankokat, hogy leszállíthatják a kamat lábat. Azonfelül a bankok most abban a helyzetben vannak, hogy saját pénzükből ki tudják elégíteni a pénzkere sók igényeit. Elsőrendű váltókat a bankok 9 százalékkal számítolnak le.

Vámhátságra, adó- és szeszszálasokra nincs amnesztia. A pénzügyminiszterium értesítette az állami jogügyi igazgatóságokat, hogy az amnesztia-törvény rendelkezései nem vonatkoznak a vámhátságra, adó- és szeszszálasokra.

Az italméresi engedélyek új taksája. Popovici pénzügyminiszter véglegesen megállapította az italméresi engedélyek új taksáját. Eszerint minden olyan köz ségben, ahol a laokosság nem haladja meg a háromezer lelket, háromezer; három ezer fölött négyezer lelket számláló városban négyezer lej, nagyobb városokban hattól tízezer lej az új italméresi engedélyek illetéke.

Megalakult a román-svéd gyufagyár rt. Bukarestből jelentik: A svéd gyufakölesönnel kapcsolatosan a kölesön szerződés értelmében megalakult egy román-svéd részvénytársaság. A társaság alapítóje 150 millió lej névértékről szól, amelynek nagyrészét a Krüger-csoport jegyezte le. A vállalat igazgatóságának tagjai: Moldovan Valér, Pelivan Ion, D. Tanasescu, Leonida mérnök, Alstrom, Kordberg és Kronberg; cenzorok: Krueciu, Schoner és Blad. A részvénytársaság új gyufagyárat fog létesíteni Romániában a legmodernebb gépekkel és eszközökkel.

SZÍNHÁZ — MŰVÉSZET

A Nemzeti Színház és a Román Opera heti műsora:

Szerda, június 19: Fidelio.
Péntek, június 21: Zsidónő.
Vasárnap, június 23: Pillangó kisasszony.
Szerda, június 26: Doralice. (Bemutató-előadás).
Péntek, június 28: Doralice.
Vasárnap, június 30: Szókratész a szeráj-ból.
Az előadások kezdete este 9 órakor. A bemutatót kivéve, minden előadásban a népszerű helyárak érvényesek.

A Magyar Színház mozi-műsora:

Szerdán 5, 7, 9 órakor: A makrancos grófnő.
Csütörtökön 5, 7, 9 órakor: Az anya kérsztje. (Negyedik parancsolat. A leg mélyebben megható, legterjedtesítőbb drámai ujdonság. Helyárak: 30, 20 és 10 lej.)
Pénteken 5, 7, 9 órakor: Az anya keresztje. (Negyedik parancsolat).
Szombaton 5, 7, 9 órakor: A félkegyelmű (Mindén idők leggrandiózusabb film reméke. Főszereplő: Lon Chaney. Amerika és Európa világvárosainak leghatalmasabb sikere! Helyárak: 30, 20, 10 lej.)
Vasárnap d. e. 11 órakor matiné, 15 és 30 lejés helyárakkal: Hej, kutyaélet! Főszereplő: Chaplin.)

GRAND

kerti mozgó műsora a városháza udvarán
Szerda: Ne játsz a tizzel. Riff és Raff kalandjai tűzön, vízen és szárazon, 7 felvonáson át. Azonkívül egy 2 felv. vigjáték.
Csütörtökön: Ne játsz a tizzel. Riff és Raff kalandjai tűzön, vízen és szárazon, 7 felvonáson át. Azonkívül egy 2 felvonásos szenzációs vigjáték.
Péntek: Szenzációs premier. A gyáva hős. Harold Lloyd egyetlen idei slágerfilmje, 3 órán át tartó kacagás.
Szombat és következő napokon: A gyáva hős.

Szeszgyárosok, szeszfűzők

nem nélkülözhetik

A szeszgyártás kézikönyvét

A legrészletesebb, legerthetőbb módon megírt szakmunkát. — Szerkesztették: Dr. Herics Tóth Jenő és Osztróvsky Antal műegyetemi magántanárok. — Ara fűzve 1100, kötve 1300 lej.
Kapható az Uj Kelet könyvosztályában.

TÖZSDE

DEVIZÁK	Kolozsvár	Zürich		Páris	Bukarest	Budapest	Bécs	Prága	Newyork
		Nyitás	Zárlat						
Zürich	3245—3245	—	—	49150	32405	11030	13685	650	1925
Newyork	16820—16820	520	520	2566	16813	57360	71170	337975	—
London	81735—81735	252075	252075	12384	81675	278062	3450	163825	48482
Paris	—	2034	203450	—	659	2244	2784	132285	39087
Milano	—	272050	272050	13380	88150	300053	372350	17685	52332
Prága	—	153850	153850	—	49850	169	210550	—	29625
Budapest	—	906550	906550	—	2986	—	12101	5893	—
Belgrad	—	913	91275	—	297	1007	124937	593	176
Bukarest	—	30850	309	1515	—	84025	42212	2603	5925
Varsó	—	5826	5826	—	1905	6430	7977	37860	—
Bécs	—	7302	7305	—	236750	808850	—	474474	—
Berlin	—	124	12402	—	418	13685	16976	80537	—

Száz lej árfolyama: Zürich (utó) 30950, Páris 1515, Budapest 34050, Bécs 42262, Prága 2005

A POLIP

Irta: FJODOR VLADKOV

— Tehát Kovaljov spicikkel dolgozik, testvér. Megamimálta őket, mint egy igazi ochrana ember. Igért nekik mindenféle boldogságot, az egyiknek előmenetelt, a másiknak véglegesítést, a harmadiknak a legkülönbözőbb garanciákat és így tovább. Ezzel szemben ő minden apróságról jelentést tett nekik, különösen arról, hogy milyen hiányokat láttak az általa vezetett üzemben és amikor bejött hozzám mindig ilyesmikkel szédített. Szép kis gazdálkodás folyik ott abban a gyárban! Csupa tehéttelen ember, feljaites és még apró kis csíny ügyeket sem tudnak elintézni. Én — tette mindig hozzá — becsületes, figyelmes munkás vagyok, szocialista, akiknek örködni kell a szocialista állam minden apró java fölött. Tudd meg, hogy nem lehet bírnai tovább ezt a wirtschafatot és én új rendet teremtek a gyárban. Ki fogom pörkölni onnan a fölösleges embereket, kifüstölöm az állásokat. Azt hiszem, a munkástársam leszel ebben a tekintetben. Mindig az őszintét játszotta és titoktartás kötelezettsége mellett ártott bele engem különböző praktikaiba. Mintha gőzfürdőbe ültem volna, annyira a hatalmába tartotta. Amikor elváltunk, egész nap rágondoltam, éjszaka be sem hnytam a szemémet és reggel úgy jöttem az üzemi tanácsba, mint egy laz után. Mi van itt? Mi történt, amióta ez az ember felbukkant. Hogyan lehetséges az, hogy annyi szemét egy helyre gyűljön össze? És akkor magamra eszméltem és láttam, hogy egy hülye, egy lump és egy áruló lettem. Szerettem volna felpofozni magam vakságom miatt. Anjuta és én most összeütözköszbe kerülünk. Hová jutottunk, hová jutottunk? Elhatároztuk, hogy ezen az estén még nem fogunk lármázni, hanem megfigyeljük az alkalmazottakat és bevárjuk a dolgok fejleményét.

De sokáig azért mégsem várakoztunk, napiaink jelszava: mindenki a helyén, mindenki nyitott szemmel!

Sürgőnyt kaptam a tröszt igazgatóságától, hogy jöjjenek azonnal igen súlyos ügyben. Nem tudom miért, de ez a sürgöny nyugtalanított, a nagy papírdarabon világosan láttam Kovaljov arculatát, polip pofáját a csapokkal.

Felkerestem Andrájt, megmutattam neki a sürgőnyt, az arca egészen elsötétült. Szemöldökei alól felnézett rám málve szemével. A szemekbén sötét sejtés világitott.

— Erigy csak oda, testvér. Ha valami történné, azonnal sürgönyözz!

Összeuntam. Moszkva mindig izgalmakat és bátorságot kellett bennem. Szerettem Moszkvát. Széles, egymásra tornyosuló tömegei, amelyek megnyitják a horizontot, rendetlen gomolygása, a Kreml meszeszerű omladéka, a kínai város, apró sikátorok, rohanó emberek, villamos vasutja, automobilja, régiségei, mindezek örült kavargásában valami ellenállhatatlanul elragadtatást találtam. Mindig ittasan jöttem haza Moszkvából és mámorom sokáig tartott a legintenzívebb munkakörben is. Itt nagy szerző barátaim voltak, ahol a lélek felejthetetlen viharát hallottam. Lenint hallottam beszélni a tanácsban és a kongresszusokon, megcsodáltam őt és képes lettem volna érte véremet ontani.

Azonban ezuttal éreztem, hogy unalom és utálat fog el majd Moszkvában.

Valóban, amikor a városba jöttem, egy barátságatlan, mogorva helyet találtam. Mindjárt a város szemétdombja tűnt fel, a városi emberek könnyelműsége és az izdadt loholás a kenyér után. Az ég is unalmas volt, tapadó, ellenséges. Első ízben éreztem egyedül magam ebben a városban. Egyedül és bűtően.

A tröszt elnöke egy öreg férfi volt, aranyfogakkal, kímért formai ember, faábrázattal, aki engem mindig bálványokra emlékeztetett. Meredten, zártan,

szinte némán fogadott, nagyon sötét unottsággal. Nem tudom mi okból, de állandóan ölmuszemekkel nézett egy papirosra, amely ott feküdt előtte. Anélkül, hogy megtört fejét felemelné, természetesen megszólalt:

— Magát ide fogjuk áthelyezni a trösztből Muchin elvtárs. Új viszonyok között kell majd dolgoznia, nagyobb felelősséggel bíró állásban. Az ön áthelyezése tekintetében már megegyezőzés is történt a központi bizottsággal.

Az volt az érzésem, hogy ezt a mondatot legalább egy egynegyed óra hosszat mondogtam. A mellem összeszorult, tele volt fájdalommal és kétséggel.

— Ki kell jelentem majd a tröszt igazgatósága előtt, hogy nem hagyhatom el a gyárat és nem egyezem bele áthelyezésembe.

Az elnök nagyon szigorúan felhuzta az egyik ezüst szálú szemöldökét, az arca azonban még mindig odatapadt a papirosra.

— Nem tartom helyes dolognak, hogy Ön most ellenkezik Muchin elvtárs. Az állam nem lehet tekintettel az egyes emberek érdekeire. Önnek kötelessége ellenkezni nékül teljesíteni az Önre mért kötelességeket. Legyen szives és adja át a hét folyamán az újonnan kinevezett gyári igazgatónak az ügyeket.

Most is nagyon lassan beszélt.

— Kinek parancsolja hogy átadjam az ügyeket?

— Kovaljov elvtársnak.

— Alig tudtam magamon uralkodni, — Ezt is a központi bizottság határozta el!

— Természetesen.

— Én nem adom át neki az ügyeket!

— Miért?

— Nagyon sok ok van erre. Elutazom a központi bizottsághoz. És ezt semmi körülmények között nem engedhetem meg.

— Szeretném mégis tudni, miért ellenzi Ön Kovaljov kinevezését?

— Azért, mert ez egy szélhámos, egy kalendör, egy gazfickó. A munkások nem fogják tűnni, hogy átlépje a gyár küszöbét.

— Kérdés elvtárs ez nem indok. Egyén érzése, szimpátiája sőt ellen-szenve nem tartozik ide. Ön egy tapasztalt gazdasági ember és nem beszél tárgyilagosan. Én azt hiszem, Ön mégis csak fegyelmzett ember és tartania kellene magát a párt határozataihoz és alá fogja vetni magát a vezető állami közegeknek.

Viharral a szívemben hagytam el az öreg ember iródját. És amilyen gyorsan csak lehetett, eljuttottam a központi bizottsághoz. Itt kedvetlenül fogadtak:

— Igazán nem járja kedves elvtárs, Elvégre nem vagy csiz, hogy örökké bent ülj a fészekben. Szárnyaid már megnőhettek. A kalitka már szűknek bizonyul számodra, azt akarjuk, hogy növekedjen a látóköröd és légy szives, engedelmesej, kedves barátom.

Láttam, hogy ezek az emberek titkolnak valamit és éreztem, hogy nem azért akarnak engem egy más állásba tenni, mert megnőtték a szárnyaim és mert nem akarják, hogy kalitkában üljek. Ezt ki is fejeztem előttük, mire ezt a választ kaptam:

— Szükség van, hogy egy új seprőt sepréssünk. Az öreg embereket más, felelősegesebb állásba kell tenni.

— Nem hagyom el a gyárat és ha a kalendör megjelenik, kivágom és lehajtom a lépcsőn.

— Látod te zarnok uralomra rendezkedél be a gyárban. Ez is amellettszól, hogy új körülmények között dolgozz!

Még aznap expressz levelet küldtem Saratovba. Itt a kormányzósági bizottságban egy frontbeli bajtársam jött nagyon kérttem őt, hogy haladéktalanul szerezzon be információkat Kovaljov

Ha nem hívták felrá, önmaga

kérje a sékelt

felől.

Este érkeztem haza és a vonatból egyenesen Andrejhez utaztam. Reggelig együtt voltunk, tárgyaltunk, vitakoztunk, de nem tudtunk határozni.

Három nappal később a következő történt.

Kinyitott az ajtó, megszokott önértékes léptekkel bejött — Kovaljov. Kezében hatalmas mappa, arca kissé sápadt volt, de azért nem pusztul ki belőle az önfeloldó szemtelenség.

Alig pillantottam meg és úgy éreztem, mintha egy puszkából lőttem volna ki. Felgrottam és úgy ordítottam, hogy a falak beleremegettek:

— Kitakarodni!

Azt hiszik, hogy futott? Mintha nem is hallotta volna az ordításomat, arca még egyetlén izma nem rándult meg. Szemet.

vel átnézett rajtam a falra. Kímélt hajlékony mozdulattal közelített az asztalomhoz és leült. A táskáját pedig tárdére tette.

(Folyt. köv.)

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 50 lej. Álláskeresőknek 30 százalékos kedvezmény. Apóhirdetéseket díja előre fizetendő. Jellegű levelet csak úgy továbbítunk, ha portó bélyeg mellékelve van. Eljegyzési hírek díja 250 lej.

Intelligens fiatalember héber nyelv tanítását vállalja. Cím: Dávid Ferenc utca 6.

Mindennap frissen készített kóser tejfaj és turó kapható Schwarz Ignác néni, Caea Decebal (volt Rudolf-u.) 36. alatt.

Olcsósági könyv hullám

Az alábbi híres művek egy-egy kiadás megmaradt példányából valók s ezért rövid ideig (az új kiadás megjelenéséig) több mint 60%-os árengedménnyel szereshetők be.

I. Regények és elbeszélések:

	Boltí ár	Leszállított ár
Carco:	Kokain 162 oldal	180 L. 66 L.
Hugo:	Izlandi Han 487 old.	400 " 120 "
König:	Szent palota 312 old.	320 " 130 "
Lindberg:	Viola 181 old.	180 " 66 "
Miklós:	Madárka 152 old.	160 " 55 "
Négyek regénye	269 old.	280 " 90 "
Norris:	Az örvény 433 old.	400 " 120 "
Rosny:	A föld halála 245 old.	220 " 66 "
Löns:	Ordas 207 old.	220 " 66 "
	Két arc 291 old.	260 " 80 "
Busson:	Szegény Dronte 382 old.	320 " 110 "
Baumann:	Jób 367 old.	340 " 110 "
Strobl:	Küszetek 416 old.	320 " 110 "
Gerald:	Füstlakodalom 190 old.	100 " 30 "
	Robert és Marianne 192 old.	100 " 30 "
Goethe:	Clavigo 84 old.	100 " 30 "
Szép E.:	Magyar könyv 124 old.	80 " 30 "
	Világ 64 old.	80 " 30 "
Elbeszélők tára	200 old.	100 " 35 "
Ebner-Eschenbach:	Felbontatlanul	30 " 10 "
Lakatos:	Pesti bábjáték 48 old.	30 " 10 "
Lermontov:	A démon 56 old.	30 " 10 "

II. Ismeretterjesztő művek:

Ambrus:	A kritikáról 101 old.	30 " 10 "
Sebestyén K.:	Schakespeare 191 old.	30 " 10 "
Sealsfield:	A vén squatter 141 old.	130 " 10 "
Braun Soma:	A népmese 205 old.	100 " 20 "
Grubb:	Quakkerek vallása 165 old.	100 " 20 "
Kármán:	Éthika 169 old.	140 " 25 "
Leidenfrost:	Bevezetés az élettud. 121 old.	100 " 20 "
Zoványi:	Felvilágosodás 186 old.	100 " 20 "
Havas:	Értekezés 82 old.	100 " 15 "
Nagy:	Bevezetés a szociológiába 88 old.	100 " 20 "
Schmidt:	Az ind filozófia 120 old.	800 " 20 "
Wells:	A művészet fejlődése 279 old.	400 " 320 "
Zoványi:	A reformáció Magyarországon 485 old.	400 " 135 "

III. Miniatűr könyvtár (Bibliofil kiadás):

Baudelaire:	Romlás virágai	320 " 130 "
Emőd:	Nótám, füttyöm, citerám	160 " 66 "
Flaubert:	Három mese	160 " 66 "
Gautier:	Kleopatra egy éjszakája	160 " 66 "
Gerald:	Ezüstlakodalom	160 " 66 "
	Robert és Marianne	160 " 66 "
Hoffmannstahl:	Akárki	160 " 66 "
Kosztolányi:	Szegény kis gyermek	160 " 66 "
	Egy bus férfi panasza	160 " 66 "
Rolland R.:	A szerelem és halál játéka	160 " 66 "
Schopenhauer:	A szerelem metafizikája	160 " 66 "
Schakespeare:	Szonetjei	160 " 66 "
Szomorj Dezső:	A selyemzsinór	160 " 66 "
Tolsztoj:	Az élő holttest	160 " 66 "
Wagner:	Parsifal	160 " 66 "
Wlassics:	Régi fiók	160 " 66 "
Zsolt Béla:	Igaz könyv	160 " 66 "

300 lejig a kiválasztott művek egy összegben fizetendők (vagy előfizetéssel vagy utánvétellel és portóval). 300-500 lejig két egyenlő részletben. 500 lejen felül megrendelésnél a vételár havi 150 lejes részletben.

Részletfizetésnél az első részlet és a portó a küldeményvel lesz utánvételezve. Megrendeléseit egy lapon az Uj Kelet könyvostályához kérjük beküldeni.

SZERKESZTOS
rjelli telefo
KIADÓHIVATAL
Str. Baro
ELŐFIZETESI
Egész
lelvre
Negyed
Egy hóra
X évfolyam

1920 Juniu
* 5659 év

Az iskola

Amikor e sorok tanító- és tanár is ültek arra az iskola legminderégetőbb problémáira. A kimondottan kérdéseken kívül a tanulóknak a tanítók magánéletéről is szólni kellett napirendjén. moru, hogy ez felvetődhet, megjuk, hogy a tanár már komolyan f... Anghelescu is... gos hadszínterrel... lát, ahol a tanu... egymással legto... lók kárára vég... iskola célja soh... sem volt az, hog... nevében a meg... jon fiatal életen... azonban ezen a... szellemet vette... padjait a korai... avatta. Olyan v... tott a kisebbség... nyakába, amelye... szolgálják feltétl... nyosabban tönkr... lók életét.

Az a bizonyos haladás, amire a utóbb is hivatko... kolapolitikája re... ugyan be, de arr... néhány diákot é... sen. A „magasak... kult át infernal... a híres latin kö... nem az iskolának... nálnak, forradal... mána diákjai n... nem az öngyilk... növelésért tanu... Legfőbb ideje... választott tanító... merete megmozd... ban lévő tanács... iskolák pacifikál... mellett döntsön... megtalálja a mó... séges intellektu... sára, amely nem... cot minden eszk... lon a tanulóknak... és egzisztenciális... Anghelescu-féle... kaszárnyát akar... ból s mint rends... dítás, — éppen... el velle, Zsenike... de kaszárnyává... lát, ahol a tan... magukat lesik a... kaszárnyai aláza... megemészthetle... és legtöbb esetbe... halmazatok suly... A mai román is... lenkiből államfé... egyetemi tanár... olyan képtelen fe... tanuló számára... természetnek csak... szellemi fejlődés...